FINANSMINISTERIET

Danmarks Finans- og Strukturpolitiske Plan 2024

September 2024

24

Danmarks Finans- og Strukturpolitiske Plan 2024
September 2024

I tabeller kan afrunding medføre,
at tallene ikke summer til totalen.

Denne publikation er udarbejdet af
Finansministeriet
Makropolitisk Center

Christiansborg Slotsplads 1
1218 København K
Telefon 33 92 33 33
fm@fm.dk

Elektronisk publikation:
ISBN: 978-87-94088-83-1

Publikationen kan hentes på
Finansministeriets hjemmeside
fm.dk

Forord

EU-landene er blevet enige om en reform af de fælles finanspolitiske regler i EU, der trådte i kraft den 30. april 2024. Reglerne skal bidrage til at den førte finanspolitik fordrer en sund og stabil økonomisk udvikling i de enkelte lande og i EU som helhed til gavn for vækst og beskæftigelse, herunder ved at bidrage til lave statsrenter og forebygge gældskriser. Sigtet med reformen er blandt andet at fremme en hensigtsmæssig finanspolitik henover konjunkturcyklen, som tillader de automatiske stabilisatorer at virke fuldt ud, bringe høje gældskvoter på en troværdig nedadgående sti, og skabe bedre sammenhæng mellem finanspolitiske konsolideringsbehov, reformer og offentlige investeringsbehov i landene, fx i forhold til den grønne omstilling, digitalisering eller infrastruktur.

Kravene i EU-traktaten om, at de offentlige underskud ikke må overstige 3 pct. af BNP og at ØMU-gælden ikke må overstige 60 pct. af BNP (eller alternativt aftager mod 60 pct. af BNP med passende hastighed), er ikke ændret. Såfremt et EU-land ikke opfylder kravene, skal der ske en tilpasning af de offentlige finanser inden for en tilpasningsperiode på fire år, som kan forlænges til syv år, hvis landet forpligter sig til at gennemføre strukturelle reformer eller offentlige investeringer, der kan øge væksten og styrke den finanspolitiske holdbarhed samt øvrige kriterier. Overvågningen af, om landene følger deres tilpasningskrav, vil fremover primært ske via den nye såkaldte nettoudgiftsindikator, der måler væksten i de offentlige udgifter, korrigeret for nye skattetiltag, og hvor der samtidig korrigeres for konjunkturbetingede udsving i ledighedsrelaterede indkomstoverførsler, midlertidige forhold mv.

Danmark er kendetegnet ved at have en sund økonomi med holdbare offentlige finanser, der overholder både gælds- og underskudskriterierne i EU's Stabilitets- og Vækstpagt. Det centrale mellemfristede styringsmål for finanspolitikken i Danmark vil fortsat være den strukturelle offentlige saldo.

Med reformen erstattes de hidtidige Konvergensprogrammer og Nationale Reformprogrammer af de nye mellemfristede Finans- og Strukturpolitiske Planer, der som udgangspunkt skal fremlægges hvert fjerde år. I de mellemliggende år fremlægges årlige statusrapporter. Med denne publikation præsenterer regeringen første udgave af de nationale finans- og strukturpolitiske planer.

I publikationen redegøres der for den økonomiske ramme for dansk økonomi frem mod 2030. Forløbet er uændret i forhold til konjunkturvurderingen i *Økonomisk Redegørelse*, august 2024 og Finansministeriets seneste mellemfristede fremskrivning *Opdateret 2030-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2028*, august 2024. Herudover beskrives både gennemførte og kommende reformer og tiltag, der bidrager til opfyldelse af EU's fællesprioriteter eller EU-kommissionens landespecifikke anbefalinger til Danmark.

Indhold

Redaktionen er afsluttet den 20. september 2024.

1. Indledning

Dansk økonomi har et gunstigt udgangspunkt med høj beskæftigelse, høj produktivitet og sunde offentlige finanser. Den økonomiske udvikling de seneste år har i Danmark, som i resten af EU, været kendetegnet ved store udsving. Efter coronapandemien fulgte en hurtig økonomisk genopretning, som i Danmark var stærkere end i EU som helhed. Efterfølgende steg inflationen kraftigt både i Danmark og EU, især på grund af kraftigt stigende energipriser og andre forhold i den internationale økonomi, men fra slutningen af 2022 er inflationen faldet tilbage. Faldet skyldes både en reversering af tidligere stød og en strammere pengepolitik – herhjemme bakket op af finanspolitiske stramninger – som har bidraget til at dæmpe efterspørgslen. I Danmark har inflationen således været på et normalt niveau i snart et år.

Samtidig med at inflationen blev normaliseret er beskæftigelsen og BNP fortsat steget, mens ledigheden er forblevet lav. Fremgangen i dansk BNP har været understøttet af en stor vækst i medicinalindustrien, som fylder meget i dansk industriproduktion og også har bidraget til fortsat produktivitetsvækst. Udenfor medicinalindustrien har produktivitetsvæksten været svagere, hvilket dog også er et typisk mønster i den senere del af en højkonjunktur med kraftig vækst i beskæftigelsen. Fremgangen i beskæftigelsen har været bemærkelsesværdig stærk i betragtning af de seneste års aftagende indenlandske efterspørgsel. Særligt er beskæftigelsen af international arbejdskraft øget.

Den gunstige konjunktursituation i Danmark har også påvirket de offentlige finanser. De seneste år har der således været store offentlige overskud, som følge af dels højkonjunktur og dels underliggende strukturelle overskud.

I de kommende år forventes kapacitetspresset at aftage, herunder også niveauet for den faktiske beskæftigelse, hvilket blandt andet ventes at trække i retning af en genopretning af produktivitetsvæksten uden for medicinalindustrien. Samtidig skønnes der frem mod 2030 kun en svag fremgang i den strukturelle beskæftigelse efter en årrække med meget høj vækst i arbejdsstyrken. Det skal ses i lyset af, at den demografiske udvikling isoleret set peger i retning af en faldende arbejdsstyrke, idet store årgange forlader arbejdsmarkedet og erstattes af mindre årgange. Antallet af personer i alderen 15 til 67 år forventes således at falde med over 30.000 personer fra 2025 til 2030. Herunder ventes nettotilgangen af international arbejdskraft at blive mere afdæmpet end i de seneste år.

Omvendt bidrager gennemførte reformer til, at den strukturelle arbejdsstyrke øges. I denne regeringsperiode er der gennemført reformer og tiltag, der samlet løfter arbejdsudbuddet med 29.500 fuldtidspersoner frem mod 2030. Regeringen har et mål om at øge arbejdsudbuddet med samlet 45.000 fuldtidspersoner i 2030 via nye

tiltag. Hertil kommer virkninger af forhøjelsen af aldersgrænserne for tidlig pension og efterløn i 2027 og folkepensionsalderen i 2030.

Endvidere har regeringen gennemført en række reformer og tiltag, som har til formål at forbedre uddannelseslandskabet. Der er eksempelvis besluttet en reform af universitetsuddannelserne, der skal styrke koblingen mellem universitetsuddannelserne og arbejdsmarkedet, og som giver plads til investeringer i erhvervs- og velfærdsuddannelserne. Dertil har regeringen også gennemført en række reformer, der skal bidrage til at sikre bedre vilkår for erhvervslivet og iværksættere.

Sideløbende har regeringen også prioriteret dansk forsvar og sikkerhed samt den grønne omstilling. Med de aftalte løft af forsvarsudgifterne samt afsatte midler til militær støtte til Ukraine svarer Danmarks samlede udgifter til forsvar og sikkerhed til mere end 2 pct. af BNP fra 2023 og frem.

I 2020 vedtog Danmark Klimaloven, som forpligter regeringen til at reducere drivhusgasudledningerne med 70 procent i forhold til 1990-niveauet inden 2030. Regeringen har derudover et mål om at opnå klimaneutralitet inden 2045. Et centralt element i omstillingen er den grønne skattereform, der blev vedtaget i 2022, hvor der indføres harmoniserede CO2-afgifter for industrisektoren og investeres i den grønne omstilling. Senest har regeringen indgået en trepartsaftale med landbrugserhvervets organisationer, miljøorganisationer og industrisektoren om en langsigtet omstilling af dansk fødevare- og landbrugsproduktion. Aftalen indebærer en historisk omlægning af den danske arealanvendelse og bidrager blandt andet til at realisere det danske nationale klimamål i 2030, herunder ved at indføre en CO2e-afgift på landbrugets husdyrproduktion.

Dele af de gennemførte tiltag er understøttet gennem den europæiske genopretningsfacilitet og den danske genopretningsplan, der blev godkendt i Rådet den 13. juli 2021. Genopretningsplanen indeholder initiativer for i alt ca. 13 mia. kr. (ca. 1,75 mia. euro) og bidrager med finansiering til blandt andet investeringer i digitalisering og en række af de gennemførte grønne aftaler. Implementeringen af den danske genopretningsplan er påbegyndt og forløber planmæssigt. Samlet består Danmarks genopretningsplan af 93 mål og milepæle.

Strukturen for Danmarks Finans- og Strukturpolitiske Plan 2024 er som følger:

- Kapitel 2 beskriver den overordnede økonomiske ramme for Danmark og de målsætninger, der ligger til grund for tilrettelæggelsen af finanspolitikken frem mod 2030. Fremskrivningen er baseret på konjunkturvurderingen i *Økonomisk Redegørelse*, august 2024 og *Opdateret 2030-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2028, august 2024*.
- Kapitel 3 omhandler reformer og tiltag, der relaterer sig til EU's fællesprioriteter eller EU-kommissionens landespecifikke anbefalinger til Danmark i perioden 2019-2024 samt tiltag, hvortil der er anvendt midler fra Genopretningsfonden eller EU's strukturfond.

- Bilag A præsenterer centrale økonomiske nøgletal og forudsætninger i fremskrivningen.

Finansministeren præsenterer Danmarks Finans- og Strukturpolitiske Plan 2024 for Folketingets finansudvalg. De danske mellemfristede planer er derudover genstand for en løbende politisk og offentlig debat, og konkrete lovforslag om reformer mv. vendes i høring hos relevante parter inklusive civilsamfundsorganisationer og arbejdsmarkedets parter, hvor relevant. De Økonomiske Råd overvåger løbende overholdelsen af finanspolitiske mål og vurderer finanspolitikkens holdbarhed ligesom den økonomiske politik mere generelt.

2. Økonomiske udsigter

Udgangspunktet for de offentlige finanser i Danmark er stærkt både set i et historisk og et internationalt perspektiv. I 2023 udgjorde overskuddet på den faktiske offentlige saldo 92,7 mia. kr. (ca. 12,5 mia. euro), svarende til ca. 3,3 pct. af BNP, og den offentlige finansielle nettoformue var på mere end 20 pct. af BNP.

De offentlige overskud afspejler både, at dansk økonomi befinder sig i en gunstig konjunktursituation med høj aktivitet og en høj beskæftigelse og et underliggende strukturelt overskud, der er opbygget over en årrække. Den stærke konjunktursituation i dansk økonomi kommer blandt andet til udtryk ved, at beskæftigelsen aktuelt vurderes at være over sit strukturelle niveau. Presset på arbejdsmarkedet er dog aftaget siden toppen i 2022, og forventes at aftage yderligere i de kommende år.

I 2022 og 2023, som har været præget af høj inflation og et stort kapacitetspres, er finanspolitikken blevet strammet. I takt med, at presset i økonomien er aftaget og forventes at aftage yderligere, gives plads til, at finanspolitikken gøres mindre stram, og de offentlige overskud ventes at mindskes. Der planlægges overordnet efter en gradvis tilpasning mod regeringens mellemfristede mål for den strukturelle saldo på -0,5 pct. af BNP i 2030.

2.1 Den økonomiske ramme

Indeværende fremskrivning følger konjunkturvurderingen i *Økonomisk Redegørelse*, august 2024 og *Opdateret 2030-forløb: Grundlag for udgiftsløfter 2028*, august 2024. I fremskrivningen er det beregningsteknisk lagt til grund, at der frem til 2029 vil ske en gradvis normalisering af den aktuelle højkonjunktur. Det afspejler sig blandt andet i outputgabet, der forventes at aftage gradvist og være neutralt fra 2029 og frem, *jf. figur 2.1*. Fra 2029 og frem antages økonomien at følge de beregnede strukturelle niveauer, *jf. figur 2.2*.

Samtidig med at outputgabet indsnævres, skønnes den faktiske beskæftigelse at aftage, mens den strukturelle beskæftigelse skønnes at stige svagt. Den moderate udvikling i den strukturelle beskæftigelse afspejler blandt andet, at den demografiske udvikling, hvor store generationer forlader arbejdsmarkedet og erstattes af mindre generationer, isoleret set medfører en faldende arbejdsstyrke. Faldet i arbejdsstyrken modsvares imidlertid af dels nettoindvandring, der dog skønnes at aftage, dels af gennemførte strukturelle reformer, herunder stigende aldersgrænser for tidlig pension og efterløn i 2027 og for folkepension i 2030. Herudover er der under denne regeringsperiode gennemført reformer og tiltag, der samlet set løfter arbejdsudbuddet med 29.500 fuldtidspersoner frem mod 2030.

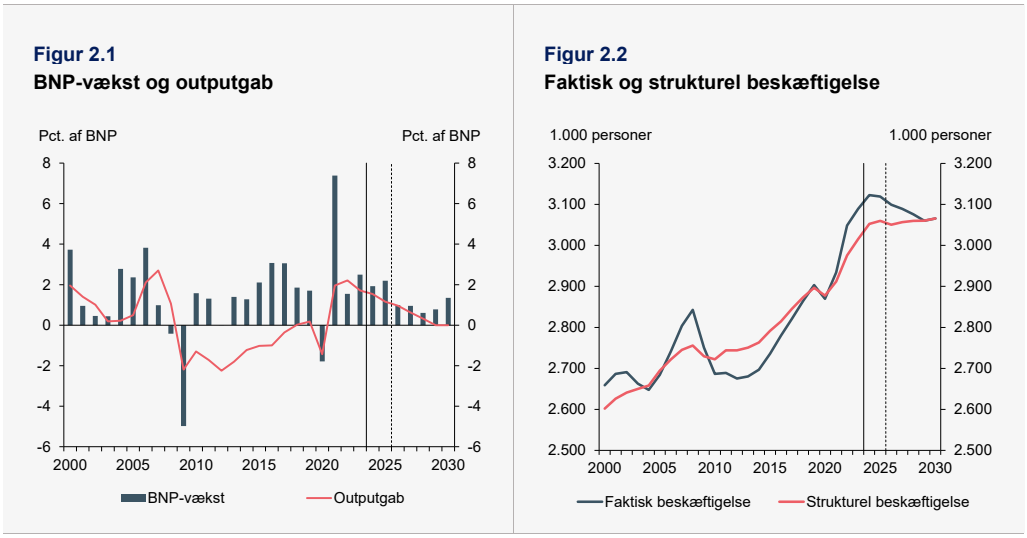

Anm.: De fuldt optrukne og stiplede lodrette linje angiver henholdsvis sidste datadækkede år og sidst konjunkturår. Outputgabet angiver, hvor langt produktion (BVT) skønnes at befinde sig fra det strukturelle niveau. Beskæftigelsen er opgjort ekskl. orlovspersoner.
Kilde: *Opdateret 2030-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2028,* august 2024 og egne beregninger.

I takt med at kapacitetspresset i økonomien forudsættes normaliseret, planlægges finanspolitikken gradvist lempet fra det nuværende stramme niveau. Det giver plads til vigtige samfundsprioriteter samt understøtter en blød landing i de kommende år. Fra 2026 og frem mod 2030 planlægges yderligere gradvise finanspolitiske lempelser, hvilket afspejler regeringens mål om, at den strukturelle saldo i 2030 udgør -0,5 pct. af BNP, *jf. tabel 2.1*.

ØMU-gælden skønnes at stige svagt frem mod 2030, men forblive på et lavt niveau. Stigningen skal ses i lyset af, at ØMU-gælden er en bruttostørrelse, *jf. afsnit 2.3*. Den offentlige nettostilling forventes derimod at være omtrent uændret, idet den finansielle nettoformue i fremskrivningen går fra ca. 21½ pct. af BNP i 2024 til ca. 21¼ pct. af BNP i 2030.

Tabel 2.1
Centrale nøgletal for den økonomiske ramme

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Årlig vækst i pct.								
Potentielt realt BNP	3,0	2,1	2,6	1,2	1,3	0,9	1,1	1,4
BNP-deflator	-3,8	2,0	1,7	2,6	2,0	1,9	1,9	2,0
Pct. af BNP								
Faktisk saldo	3,3	1,9	1,0	0,4	0,3	-0,1	-0,5	-0,5
Strukturel saldo	1,1	0,6	0,2	-0,1	-0,2	-0,3	-0,5	-0,5
Strukturel primær saldo	0,5	0,0	-0,4	-0,8	-0,8	-0,8	-0,9	-0,8
ØMU-gæld	33,6	32,8	31,4	32,7	33,9	35,6	37,4	38,8
– heraf årlig ændring	*-0,4*	*-0,9*	*-1,3*	*1,2*	*1,3*	*1,7*	*1,8*	*1,4*
Finansiel nettoformue	20,4	21,5	21,6	21,9	22,2	22,1	21,6	21,1

Kilde: *Opdateret 2030-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2028,* august 2024 og egne beregninger.

2.2 Målsætninger for den økonomiske politik

Danmark har tradition for at føre en økonomisk politik, der bidrager til en stabil økonomisk udvikling – på såvel kort som på langt sigt. De mellemfristede planer er et vigtigt instrument i tilrettelæggelsen af finanspolitikken, blandt andet fordi de bidrager til at styrke grundlaget for vækst og beskæftigelse ved på et tidligt tidspunkt at identificere udfordringer for dansk økonomi.

I forlængelse heraf har regeringen med regeringsgrundlaget *Ansvar for Danmark* (december 2022) og den mellemfristede plan *DK2030 – Danmark rustet til fremtiden* (november 2023) udstukket en ambitiøs reformretning for Danmark, som blandt andet inkluderer et mål om at øge den strukturelle beskæftigelse med 45.000 fuldtidspersoner i 2030. Der er behov for øget strukturel beskæftigelse, både til at løfte den offentlige velfærd, til styrkelse af forsvaret, til at komme i mål med den grønne omstilling og for at de danske virksomheder fortsat kan vokse.

Uden reformer ville væksten i den strukturelle beskæftigelse målt i fuldtidspersoner aftage blandt andet som følge af den demografiske udvikling, men med regeringens målsætning opretholdes en beskæftigelsesfremgang på niveau med de seneste årtier, *jf. figur 2.3*.

Figur 2.3
Udviklingen i den strukturelle beskæftigelse holdes oppe af nye reformer

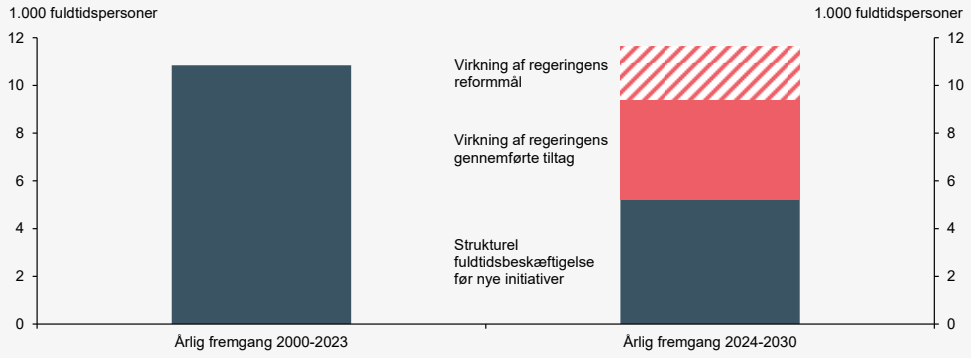

Anm.: Opgørelsen viser udviklingen i den strukturelle beskæftigelse målt i fuldtidspersoner og tager afsæt i en arbejdstid korrigeret for midlertidige udsving ved hjælp af et Hodrick-Prescott-filter. Opgørelsen afvigser således fra figur 2.2, hvor beskæftigelsen er målt i personer.
Kilde: *Opdateret 2030-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2028,* august 2024 og egne beregninger.

En række af regeringens mål og pejlemærker for finanspolitikken frem mod 2030 fremgår af boks 2.1.

Boks 2.1
Mål og pejlemærker for finanspolitikken frem mod 2030

- Regeringen vil tilrettelægge den økonomiske politik frem mod 2030 inden for rammerne af fastkurspolitikken, EU's Stabilitets- og Vækstpagt, den danske budgetlov og med udgangspunkt i Velfærdsforliget fra 2006. Den offentlige gæld skal i hele perioden frem mod 2030 holde en bred sikkerhedsmargin til EU's grænse for ØMU-gælden på 60 pct. af BNP.
- Finanspolitikken tilrettelægges, således at finanspolitisk holdbarhed fastholdes, og med et saldomål på -0,5 pct. i 2030. Samtidig skal den være afstemt med konjunktursituationen med henblik på at mindske konjunkturudsving.
- Regeringen vil i denne valgperiode træffe politiske beslutninger, der øger den strukturelle beskæftigelse med 45.000 fuldtidspersoner i 2030, hvoraf gennemførte reformer allerede har løftet den strukturelle beskæftigelse med 29.500 fuldtidspersoner i 2030.
- Regeringen vil prioritere den borgernære velfærd år for år, så pengene følger med, når den demografiske sammensætning ændrer sig, herunder ved at vi bliver flere ældre. Regeringen vil derudover styrke den offentlige velfærd, herunder ved en omfattende frisættelse af den offentlige sektor.
- Regeringen vil samlet set nedbringe de danske skatter og afgifter. Det vil ske med afsæt i et skattestop: I det omfang, regeringen træffer beslutning om at hæve skatter eller afgifter, skal andre skatter eller afgifter tilsvarende reduceres, så der samlet set ikke opkræves mere i skat eller afgift. Tobaks- og nikotinafgifter er undtaget fra dette princip. Med *Aftale om reform af personskat* (december 2023) lempes personskatterne med 10¾ mia. kr. (ca. 1,5 mia. euro) (2023-niveau) med gradvis indfasning fra 2025.
- Regeringen vil opruste dansk forsvar med henblik på at opbygge forsvarskapacitet, samtidig med at udgifterne til forsvar og sikkerhed udgør mindst 2 pct. af BNP.

Strukturel saldo

Den strukturelle saldo er et beregnet mål for den underliggende stilling på de offentlige finanser ved den givne finanspolitik. Den strukturelle saldo renses – i modsætning til den faktiske saldo – for virkningen af konjunkturudsving og en række

andre midlertidige forhold og er derfor et mere robust mål for den underliggende stilling på de offentlige finanser.

Den strukturelle offentlige saldo har en central rolle i den finanspolitiske planlægning i Danmark. I de mellemfristede planer tages der stilling til de overordnede mål og prioriteringer i finanspolitikken, herunder det mellemfristede mål for den strukturelle saldo. Finanspolitikken i Danmark tilrettelægges inden for den danske budgetlovs rammer – herunder underskudsgrænsen for den strukturelle saldo på 1 pct. af BNP og lovfastsatte fireårige udgiftslofter for stat, kommuner og regioner – samt kravene i EU's finanspolitiske regler. Reformen af EU's finanspolitiske regler ændrer ikke på, at den finanspolitiske planlægning i Danmark fortsat baseres på den strukturelle saldo, som beregnet af Finansministeriet – inden for budgetlovens rammer, *jf. også Økonomisk Redegørelse, maj 2024 boks 8.3*.

Finanspolitikken er overordnet set planlagt ud fra regeringens mellemfristede mål for den strukturelle saldo på -0,5 pct. af BNP i 2030. Det er konsistent med, at finanspolitikken er holdbar samt en stabil og lav gæld som andel af BNP. Samtidigt er der manøvrerum ned til budgetlovens underskudsgrænse på 1 pct. af BNP til diskretionære stabiliseringstiltag i tilfælde af et økonomisk tilbageslag.

Den strukturelle saldo skønnes til 1,1 pct. af BNP i 2023. I årene frem mod 2030 planlægges finanspolitikken derfor med en gradvist aftagende profil for den strukturelle saldo frem mod målet på -0,5 pct. af BNP i 2030, *jf. tabel 2.1*.

Nettoudgiftsindikator

Med de nationale finans- og strukturpolitiske planer introduceres nettoudgiftsindikatoren, som skal danne grundlag for den løbende overvågning af finans- og strukturpolitikken i EU. Introduktionen heraf ændrer ikke på, at finanspolitikken i Danmark tilrettelægges i overensstemmelse med udgiftslofter, der i henhold til budgetloven løbende fastsættes ved lov. Nettoudgiftsindikatoren er opgjort ved den årlig vækstrate i nominelle primære udgifter korrigeret for diskretionære indtægtsforøgende eller -formindskende tiltag, og er derudover korrigeret for konjunkturbetingede udsving i ledighedsrelaterede indkomstoverførsler, udgifter modsvaret af EU-midler, udgifter til medfinansiering af EU-programmer samt engangsforhold og andre midlertidige forhold.[1]

Medlemslandene forpligter sig til, at væksten i nettoudgiftsindikatoren ikke er højere end, at budgetreglerne i EU's Stabilitets- og Vækstpagt er overholdt, herunder en ØMU-gældskvote der ikke overstiger 60 pct. af BNP (eller aftagende på nogle års sigt) samt underskud på den faktiske offentlige saldo, der ikke overstiger 3 pct. af BNP, samt at dette også er overholdt på mellemlangt sigt.

---

[1] I Finansministeriets nuværende beregning udelades korrektion for udgifter til EU-programmer, der modsvares fuldt ud af indtægter fra EU-mider, samt udgifter til medfinansiering af programmer, som EU finansierer. Dette vurderes ikke at have væsentlig betydning for udviklingen i nettoudgiftsindikatoren i Danmark.

Finansministeriet har foretaget en konkret beregning af nettoudgiftsindikatoren med udgangspunkt i konjunkturvurderingen i *Økonomisk Redegørelse*, august 2024 og *Opdateret 2030-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2028*, august 2024. På den baggrund forudsættes nettoudgiftsindikatoren at vokse med ca. 6,9 pct. i 2024, *jf. tabel 2.2*. Herefter forventes væksten at aftage gradvist frem mod 2028, hvor den udgør 3,4 pct.

Udviklingen i nettoudgiftsindikatoren skal ses i sammenhæng med, at det forudsatte offentlige forbrug i fremskrivningen fra 2026 og frem beregningsteknisk svarer til den højest mulige offentlige forbrugsvækst inden for det mellemfristede balancemål for den strukturelle saldo på -0,5 pct. af BNP i 2030.[2] Væksten i nettoudgiftsindikatoren er således også konsistent med en holdbar finanspolitik, hvor kravene i EU's Stabilitets- og Vækstpagt til ØMU-gælden og underskud på den faktisk offentlige saldo er overholdt.

Til grund for vurderingen af den danske finans- og strukturpolitiske plan vil EU-kommissionen beregne nettoudgiftsindikatoren baseret på kommissionens skøn og en harmoniseret metode på tværs af lande. I og med at Danmark holder sig inden for grænserne for underskud og gæld i Stabilitets- og vækstpagten, vil kommissionen ikke beregne en egentlig nettoudgiftssti for Danmark, som er den indikator, der for en række andre lande vil blive anvendt i overvågningen af, om landene overholder deres tilpasningskrav, som skal sikre efterlevelse af saldo- og gældskravene i stabilitets- og vækstpagten.

Tabel 2.2
Nettoudgiftsindikator

	2024	2025	2026	2027	2028
Årlig vækst, pct.					
Nettoudgiftsindikatoren	6,9	4,8	4,8	3,9	3,4

Kilde: *Opdateret 2030-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2028,* august 2024 og egne beregninger.

[2] I Finansministeriets mellemfristede fremskrivninger opgøres det finanspolitiske råderum, som er et mål for, hvor meget plads der er til nye politiske initiativer på udgifts- eller skatteområdet inden for det fastsatte balancekrav på -0,5 pct. af BNP i 2030, herunder til realvækst i det offentlige forbrug eller andre initiativer. Det finanspolitiske råderum indregnes beregningsteknisk som offentlig forbrugsvækst.

2.3 Offentlige indtægter, udgifter og gæld

Offentlige indtægter

De samlede offentlige indtægter skønnes at udgøre ca. 49 pct. af BNP i 2023-2030, *jf. figur 2.4*. Over perioden ventes indtægter fra moms og pensionsafkastskat at stige fra et lavt niveau i 2023 til et mere normalt niveau i 2030, mens indtægter fra selskabsskat og personskatter ventes at aftage som andel af BNP, sidstnævnte blandt andet som følge af *Aftale om reform af personskat* (december 2023), der indfases gradvist fra 2025.

Den forventede normalisering af indtægterne fra selskabsskatten skal ses i sammenhæng med, at de vurderes at have ligget på et relativt højt niveau i 2023. Omvendt vurderes indtægterne fra moms at have ligget på et relativt lavt niveau i 2023. På den baggrund forventes der en normalisering af indtægterne herfra i de kommende år.

Indtægterne fra pensionsafkastskatten var på 0,5 pct. af BNP i 2023. I 2024 forventes indtægter på omtrent samme niveau, idet pensionsselskaberne skønnes at have negativ skat til gode til modregning. Fra 2025-2027 skønnes indtægterne fra pensionsafkastskatten gradvist at stige og dermed nærme sig det strukturelle niveau. Fra 2028 og frem fremskrives indtægterne med afsæt i et strukturelt (sammenvejet) afkast på 4½ pct. af den skattepligtige del af pensionsformuen, hvilket svarer til 1,2 pct. af BNP i 2030.

Figur 2.4
Samlede offentlige indtægter

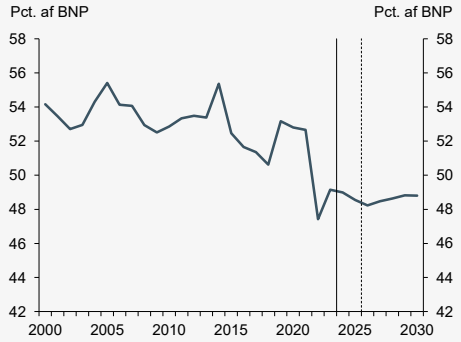

Figur 2.5
Samlede offentlige udgifter

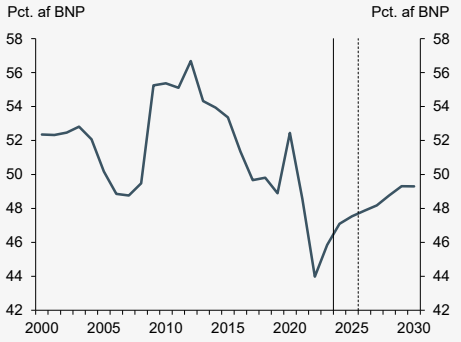

Anm.: De fuldt optrukne og stiplede lodrette linje angiver henholdsvis sidste datadækkede år og sidst konjunkturår.
Kilde: *Opdateret 2030-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2028,* august 2024 og egne beregninger.

Offentlige udgifter

De samlede offentlige udgifter er opgjort til ca. 45¾ pct. af BNP i 2023 og forudsættes beregningsteknisk at vokse til 49¼ pct. af BNP i 2030, *jf. figur 2.5*. Stigningen skal blandt andet ses i lyset af udviklingen i konjunkturerne, herunder som følge af et positivt outputgab, hvor faktisk BNP overstiger strukturel BNP (*nævnereffekter*).

Nævnereffekten trækker isoleret set ned i udgifternes andel af BNP i 2023, men effekten forventes at aftage, efterhånden som konjunktursituationen skønnes at blive normaliseret. Det bidrager til, at udgifternes andel af BNP stiger frem mod 2030.

Udviklingen afspejler ligeledes stigende offentlige forbrugsudgifter. Den offentlige reale forbrugsvækst skønnes at være hhv. 3,3 pct. og 2,5 pct. i 2024 og 2025. Fra 2026 og frem svarer den beregningstekniske offentlige forbrugsvækst til de fastlagte udgiftsrammer og den højest mulige offentlige forbrugsvækst (det finanspolitiske råderum) inden for det mellemfristede balancemål for den strukturelle saldo på -0,5 pct. af BNP i 2030. Det indebærer en skønnet gennemsnitlig årlig realvækst på 1,0 pct. i 2026-2030, *jf. figur 2.6*.[3] Den angivne offentlige forbrugsvækst er ikke korrigeret for midlertidige udgifter relateret til håndteringen af situationen i Ukraine mv.

Hertil kommer stigende udgifter til indkomstoverførsler, hvilket dels afspejler den forventede demografiske udvikling, som fx medfører stigende udgifter til folkepension, dels den forudsatte konjunkturnormalisering, som isoleret set medfører flere ledige.

Figur 2.6
Offentligt forbrugsniveau

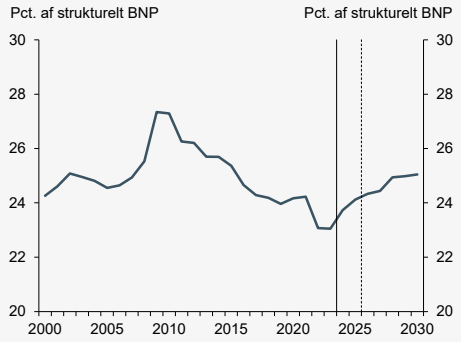

Figur 2.7
Offentlige investeringer

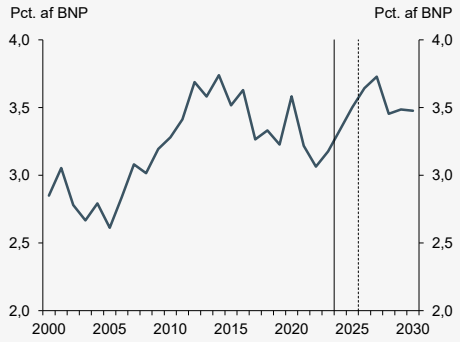

Anm.: De fuldt optrukne og stiplede lodrette linje angiver henholdsvis sidste datadækkede år og sidst konjunkturår.
Kilde: *Opdateret 2030-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2028,* august 2024 og egne beregninger.

De offentlige investeringer var på ca. 3,2 pct. af BNP i 2023 og forventes at stige til ca. 3,5 pct. af BNP i 2030, *jf. figur 2.7*.[4] Størstedelen af investeringerne udgøres af investeringer i bygninger og anlæg mv., mens en mindre del udgøres af investeringer i forskning og udvikling. Den samlede investeringsramme til bygninger og anlæg skal finansiere både allerede planlagte og igangsatte investeringer samt nye politiske prioriteringer. Investeringsrammen udmøntes løbende og finansierer blandt andet

[3] Forudsætningerne for det offentlige forbrug i 2024 og 2025 er nærmere beskrevet i Økonomisk Redegørelse, august 2024.
[4] Det bemærkes herudover, at investeringer foretaget af offentligt ejede selskaber inden for bl.a. energi- og vandforsyning, spildevand og jernbaner er kategoriseret som en del af den private sektor i nationalregnskabet, og de indgår således ikke i de offentlige investeringer i figur 2.7.

materielleverancer til Forsvaret, vedligeholdelse og udbygning af infrastrukturen, samt kommunale investeringer i daginstitutioner og skoler mv. og regionale investeringer i fx sygehuse.

Offentlig gæld

Den offentlige gæld er lav og den samlede finansielle nettostilling er positiv, svarende til en offentlig finansiel nettoformue. Den offentlige bruttogæld – opgjort ved ØMU-gælden – var godt 33¾ pct. af BNP ultimo 2023, men forventes at vokse til godt 38¾ pct. af BNP i 2030, *jf. figur 2.8*.[5] ØMU-gælden ventes således at holde god afstand til grænsen i EU's Stabilitets- og Vækstpagt på 60 pct. af BNP. Væksten i ØMU-gælden frem mod 2030 er et resultat af, at ØMU-gælden er en bruttostørrelse og derfor påvirkes af fx parallelle ændringer i statens aktiver og passiver. *Aftale om boligskat* (2017) medfører fx en forøgelse af statens aktiver og passiver i en årrække frem (en såkaldt balanceoppustning), hvorved ØMU-gælden øges, uden at det er udtryk for en forværring af den offentlige nettogæld.

Den offentlige nettogæld er det centrale gældsbegreb i forhold til statens solvens og vurderingen af finanspolitikkens langsigtede holdbarhed. Ved udgangen af 2023 havde den offentlige sektor en finansiel nettoformue på ca. 20¼ pct. af BNP, *jf. figur 2.8*. Den offentlige nettoformue skønnes at vokse frem til 2027 som følge af overskud på den offentlige saldo. Herefter falder den svagt frem mod 2030, hvilket skal ses i lyset af, at der skønnes at være underskud på den offentlige saldo fra 2028 til 2030.[6]

---

[5] Det bemærkes, at niveauet for ØMU-gælden er ændret i forhold til tidligere vurderinger, hvilket blandt andet afspejler sektorskiftet for enheden KommuneKredit, der med hovedrevisionen 2024 nu er en del af offentlig forvaltning. Det bidrager isoleret set til en højere opgjort ØMU-gæld.

[6] Udviklingen i nettoformuen afhænger dog også af kursreguleringer på det offentliges aktiver og passiver (f.eks. kursreguleringer af selskaber med statslige ejerandele). Skønnene for udviklingen i nettoformuen er blandt andet derfor forbundet med særlig usikkerhed.

Figur 2.8
ØMU-gæld og nettogæld

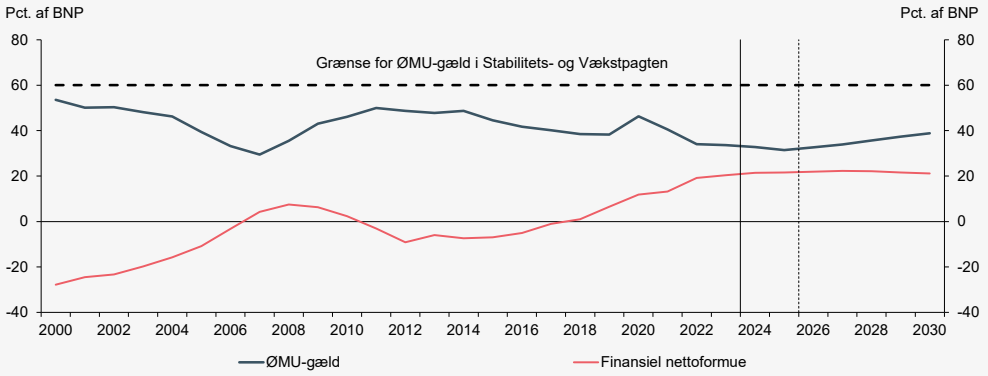

Anm.: De fuldt optrukne og stiplede lodrette linje angiver henholdsvis sidste datadækkede år og sidst konjunkturår.
Kilde: *Opdateret 2030-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2028,* august 2024 og egne beregninger.

3. Reformer og investeringer

Den generelt velfungerende og robuste danske økonomi afspejler blandt andet mange års ansvarlig finans- og strukturpolitik, hvor skiftende regeringer løbende har gennemført reformer med henblik på at understøtte høj strukturel beskæftigelse, gode rammevilkår for erhvervslivet og holdbare offentlige finanser.

Den nuværende regering følger samme linje. Med regeringsgrundlaget *Ansvar for Danmark* og 2030-planen *DK2030 – Danmark rustet til fremtiden* (november 2023) præsenterede regeringen de overordnede rammer og prioriteringer frem mod 2030. I planen fremlagde regeringen blandt andet tiltag og reformer, der skal bidrage til at øge beskæftigelsen og understøtte, at flere i arbejdsstyrken har de ønskede kompetencer, samtidig med at der bliver investeret i velfærd, den grønne omstilling samt forsvar og sikkerhed, herunder gennem Ukrainefonden.

Med regeringsgrundlaget præsenterede regeringen sit mål om at øge den strukturelle beskæftigelse med 45.000 fuldtidspersoner i 2030 (svarende til 1,5 pct.). Som led i dette har regeringen gennemført tiltag, der øger beskæftigelsen med 29.500 fuldtidspersoner i 2030. Løftet kommer blandt andet fra *Aftale om en reform af personskat* (december 2023) og en lettelse af adgangen til international arbejdskraft ved at permanentgøre den supplerende beløbsordning. Derudover har regeringen gennemført en SU-reform og indgået aftale om en reform af universitetsuddannelserne, hvorved der etableres nye uddannelsesveje på universiteterne, og de studerende hurtigere kommer i beskæftigelse.

Foruden en styrkelse af den strukturelle beskæftigelse, har regeringen blandt andet gennemført reformer og tiltag med henblik på at styrke dansk erhvervsliv og den grønne omstilling, herunder ved at arbejdsstyrken har de rette kompetencer. I juni indgik regeringen *Aftale om Iværksætterpakken* (2024) og *Aftale om Et Stærkere Erhvervsliv* (2024), som skal bidrage til bedre vilkår for danske iværksættere og dansk erhvervsliv. Regeringen og arbejdsmarkedets parter har ligeledes indgået en aftale om at forbedre løn- og arbejdsvilkårene i en række velfærdsfag, så flere ønsker at arbejde i den offentlige sektor og gøre en ekstra indsats. I slutningen af juni indgik regeringen desuden en omfattende *Aftale om et Grønt Danmark* (2024) med centrale interessenter, som blandt andet skal bidrage til at reducere landbrugets udledninger af drivhusgasser, mindske kvælstofudledningen og styrke vandmiljøet, og som indebærer en stor omlægning af Danmarks arealer.

Dele af de grønne tiltag er understøttet gennem den europæiske genopretningsfacilitet via den danske genopretningsplan, der blev godkendt i Rådet den 13. juli 2021. Genopretningsfaciliteten blev senere udvidet med REPowerEU, hvorved der blev tildelt yderligere tilskudsmidler med henblik på at understøtte udfasning af russisk

fossil energi i EU. Det danske REPowerEU-kapitel blev godkendt den 9. november 2023. Genopretningsplanen i Danmark er nærmere beskrevet i boks 3.1.

Boks 3.1
Genopretningsplanen i Danmark

Genopretningsplanen indeholder initiativer for i alt ca. 13 mia. kr. (ca. 1,75 mia. euro) og bidrager med finansiering til en lang række af de grønne aftaler, som blev indgået i slutningen af 2020 af den daværende regering og et flertal af Folketingets partier. Det gælder blandt andet aftalen om grøn skattereforms første fase, aftalen om grøn vejtransport og aftalen om stimuli og grøn genopretning. Planen indeholder ligeledes investeringer i digitalisering, fx gennem initiativet SVM:Digital og den daværende regerings digitaliseringsstrategi, som bygger på digitaliseringspartnerskabets anbefalinger.

Midlerne fra genopretningsplanen er således især blevet anvendt med fokus på grønne og digitale reformer og investeringer og består af de følgende otte komponenter:

1. Styrkelse af sundhedssystemets modstandsdygtighed
2. Grøn omstilling inden for landbrug og miljø
3. Energieffektiviseringer, grøn opvarmning og CO_2-opsamling og -lagring
4. Grøn skattereform
5. Bæredygtig vejtransport
6. Digitalisering
7. Investering i grøn forskning og udvikling
8. REPowerEU
9. Revision og kontrol

Implementeringen af den danske genopretningsplan er påbegyndt og forløber planmæssigt. Samlet består Danmarks genopretningsplan af 93 mål og milepæle.[7]

Den første betalingsanmodning for Danmark var på ca. 2,2 mia. kr. (ca. 300 mio. euro) og blev indsendt til Kommissionen 16. december 2022 og vedtaget 13. april 2023, hvorefter Danmark modtog beløbet 27. april 2023. Den anden betalingsanmodning var på ca. 3,1 mia. kr. (ca. 400 mio. euro) Betalingsanmodningen blev indsendt til Kommissionen 21. december 2023, vedtaget 29. februar 2024 og Danmark modtog beløbet 22. april 2024. Med de to første betalingsanmodninger har Danmark indfriet 43 mål og milepæle. De resterende skal opfyldes i kommende betalingsanmodninger frem mod 2026.

I dette kapitel gennemgås en række udvalgte reformer og investeringer (både vedtagne og planlagte) på en række områder. Opgørelsen tager blandt andet udgangspunkt i de landespecifikke anbefalinger fra EU, der tidligere er givet til Danmark, samt målsætninger i regeringens 2030-plan. Gennemgangen vedrører dermed Danmarks indsats for vækst og produktivitet, undervisning og uddannelse, beskæftigelses- og socialområdet, sundhed, digitalisering, klima, miljø og energiforsyning, boligmarked samt forsvar og sikkerhed.

Der er vedtaget en række fællesprioriteter på EU-plan. De nationale finans- og strukturpolitiske planer redegør for, hvordan gennemførte og planlagte tiltag bidrager til at styrke fire udvalgte EU-fællesprioriteter, *jf. boks 3.2*. Det er endvidere

[7] Opfyldelsen af mål og milepæle er en forudsætning for, at Danmark får udbetalt genopretningsmidlerne via betalingsanmodninger, hvor målopfyldelsen skal dokumenteres over for Kommissionen.

sigtet, at der skal udarbejdes en metode til at identificere og kvantificere investeringsbehov på de fire udvalgte fællesprioriteter. For nuværende foreligger der ikke en sådan metode eller opgørelse. Regeringen har imidlertid gennemført mange tiltag og reformer, der bidrager til at styrke EU's fællesprioriteter.

Boks 3.2
EU's fællesprioriteter

1. En retfærdig grøn og digital omstilling, herunder overensstemmelse med den europæiske klimalov.
2. Social og økonomisk modstandsdygtighed, herunder den europæiske søjle for sociale rettigheder.
3. Energisikkerhed.
4. Om nødvendigt opbygning af forsvarskapacitet.

I resten af kapitlet gennemgås de udvalgte reformer og investeringer på de nævnte områder, hvor det blandt andet angives om tiltagene er finansieret via den danske genopretningsplan under EU's Genopretningsfacilitet (*RRF*) eller via Danmarks partnerskabsaftaler under EU's strukturfonde (*PA*). Desuden anføres også, hvilke af de landespecifikke anbefalinger (*CSR*) tiltaget adresserer. Endeligt angives det, om tiltaget bidrager til at opfylde en eller flere af de fire udvalgte fællesprioriteter (*CP*).

3.1 Vækst og produktivitet

Tabel 3.1
Udvalgte reformer og investeringer inden for vækst og produktivitet

	RRF/ PA	CSR	CP
Iværksætterpakke Regeringen har indgået en bred aftale om *Iværksætterpakken*. *Iværksætterpakken* skal bl.a. styrke adgangen til kapital og lempe beskatningen, give færre byrder, styrke rammerne for videnbaserede iværksættere mv. Ambitionen er, at Danmark skal være et iværksætterland i verdensklasse. Der er afsat ca. 2,2 mia. kr. (ca. 300 mio. euro) i alt i årene 2024-2026 og ca. 1,2 mia. kr. (ca. 160 mio. euro) om året fra 2027 og frem.	Nej	2020.2.2 2020.2.6 2021.1.3 2023.1.4	2
Globaliseringsstrategi Regeringen vil udarbejde en samlet globaliseringsstrategi for dansk erhvervsliv i erkendelse af eksporterhvervenes centrale rolle for det danske samfund.	Nej	2023.1.4 2021.1.3	2
Digitalisering og Automatisk Erhvervsrapportering Regeringen vil fortsætte med at investere i digitalisering og automatisering på tværs af både den offentlige og private sektor. Regeringen vil bl.a. fortsætte arbejdet med Automatisk Erhvervsrapportering, der skal understøtte, at erhvervslivet og samfundet kan realisere det fulde potentiale på op mod 3 mia. kr. (ca. 400 mio. euro) ved digitalisering og automatisering af bogførings- og regnskabsprocesser i virksomheder.	Nej	2023.1.4 2022.1.3	2
Etablere et nyt erhvervsstøttesystem Med *Aftale om Et Stærkere Erhvervsliv* (2024) blev det besluttet at frigøre ca. 900 mio. kr. (ca. 120 mio. euro) fra erhvervsstøtten. De frigjorte midler fra erhvervsstøtte kommer erhvervslivet til gode gennem bl.a. en permanent forhøjelse af fradraget for forskning og udviklingsaktiviteter til 120 pct. med et loft på 1 mia. kr. (ca. 135 mio. euro).	Nej	2023.1.4 2021.1.3	-
Understøtte og udvikle styrkepositioner Regeringen vil understøtte og udvikle danske styrkepositioner som fx life science, søfart og forædlede fødevarer – samtidig med at fremme opbygningen af nye styrkepositioner som fx miljø- og velfærdsteknologi. På ryggen af et fundament af gode, generelle rammevilkår skal det ske målrettet gennem brug af vækstplaner. Regeringen nedsatte i foråret 2024 et vækstteam for Det Blå Danmark mhp. efterfølgende udarbejdelse af en grøn vækstplan for Det Blå Danmark.	Nej	2023.1.4 2021.1.3	2
Mindske mængden af byrder på erhvervslivet Regeringen vil have fokus på at undgå utilsigtet overimplementering af EU-regler. Derudover vil regeringen arbejde for at sikre endnu bedre samarbejde mellem myndigheder og erhvervsliv. Målet er at udfærdige en konkret plan for at nedbringe antallet af fejl, sikre mindre unødigt bureaukrati og bedre planlægning. En del af dette arbejde skal indebære, at myndigheders kontrol og tilsyn med virksomheder i højere grad målrettes de virksomheder, hvor risikoen for omgåelse af reglerne og snyd vurderes størst. Virksomheder, der efterlever reglerne, skal i langt mindre grad udsættes for kontrol. Målet er en samlet lettelse af byrderne på erhvervslivet.	Nej	2023.1.4 2022.1.3	2
Grøn forskning og udvikling I Danmarks genopretningsplan blev i alt afsat 1,8 mia. kr. (ca. 240 mio. euro) (2021-pl) til grøn forskning og udvikling, herunder et fradrag på 130 pct. for F&U-udgifter i 2020-2022 for 1,1 mia. kr. (ca. 150 mio. euro). Dette gav danske virksomheder et større incitament til at investere i forskning i grønne og digitale løsninger. I juni 2024 blev det aftalt at forhøje fradraget for forsknings- og udviklingsaktiviteter op til et loft på 1 mia. kr. (ca. 125 mio. euro) til 114 pct. i 2026, 116 pct. i 2027 og 120 pct. fra 2028 og frem.	RRF	2024.2 2022.1.2	1
Grøn industripolitik En grøn dansk industripolitik skal bidrage til en ”level playing field”, hvor Danmarks muligheder for at tiltrække nye investeringer i grønne produktionsarbejdspladser ikke svækkes ift. andre lande, der måtte gøre brug af statsstøtte inden for EU’s midlertidige statsstøtterammer. Bl.a. derfor indførte regeringen en midlertidig, målrettet og grøn investeringsordning i 2024 og har lagt op til at videreføre ordningen i 2025. Ordningen er målrettet produktion af vindteknologi og elektrolyseteknologi til Power-to-X, og bidrager således også til Danmarks og EU’s grønne ambitioner.	Nej	2022.1.2	1 og 2

3.2 Undervisning og uddannelse

Tabel 3.2
Udvalgte reformer og investeringer inden for undervisning og uddannelse

	RRF/ PA	CSR	CP
Grundskolen Regeringen og folkeskoleforligskredsen indgik i marts 2024 *Aftale om folkeskolens kvalitetsprogram – frihed og fordybelse.* Aftalen giver mere indflydelse til skolebestyrelserne, så der er plads til forskellighed og lokale løsninger. Derudover understøtter aftalen en ny balance mellem bogligt, kreativt og praktisk indhold i folkeskolen med bl.a. tiltag som juniormesterlære og forbedring af faglokaler. Der gives med aftalen et økonomisk løft på 740 mio. kr. (ca. 100 mio. euro) årligt varigt (fuldt indfaset) samt samlet 2,6 mia. kr. (ca. 350 mio. euro) i 2025-27 til et løft af skolens fysiske rammer. Derudover afskaffes understøttende undervisning, hvilket frigør ca. 2,5 mia. kr. (ca. 335 mio. euro) til nye initiativer i aftalen. Løftet kommer ovenpå tidligere investeringer på grundskoleområdet. Der er bl.a. afsat varige midler til at ansætte flere lærere i folkeskolen.	Nej	2019.1.1	2
Ungdomsuddannelser Regeringen har afsat 0,3 mia. kr. (ca. 40 mio. euro) i 2024 stigende til 0,9 mia. kr. (ca. 120 mio. euro) i 2030 til at styrke erhvervsuddannelserne og understøtte, at flere unge fremover vælger og gennemfører en erhvervsuddannelse. På området er der bl.a. indgået en aftale om at løfte kvaliteten på SOSU-uddannelserne samt en aftale om at ruste fremtidens faglærte med de rette kompetencer til den grønne omstilling. Regeringen har fremlagt en ny taxametermodel, som skal skabe mere lige vilkår mellem fx de almene gymnasier og erhvervsskolerne. Modellen vil ligeledes understøtte, at elever i hele landet har adgang til en bred vifte af bæredygtige ungdomsuddannelser. Regeringen vil desuden undersøge muligheden for at samplacere en række ungdomsuddannelser og muligheder for at skærpe adgangen til gymnasiale uddannelser.	Nej	2023.4.7 2019.1.1	2
Videregående uddannelser Med *Aftale om rammerne for Reform af universitetsuddannelserne i Danmark* (2023) etableres nye fleksible uddannelsesveje på universiteterne. Reformen indebærer, at en del af de nye kandidatstuderende fremover skal optages på nye kandidatuddannelser på 75 ECTS eller en erhvervskandidat, hvor den studerende uddanner sig sideløbende med arbejde. Reformen giver ligeledes mulighed for, at universiteterne kan oprette 1.100 engelsksprogede ordinære studiepladser hvert år i perioden 2024-2028 og 2.500 ordinære studiepladser årligt fra 2029, hvilket vil give mulighed for at tiltrække flere internationale studerende. Derudover tilpasses optaget på universitetsuddannelsernes bacheloruddannelser, så otte procent færre end i dag kan optages på uddannelserne, bl.a. med henblik på at flere i fremtiden vil søge mod professions- og erhvervsuddannelser. På SU-området har folketinget d. 4. juni 2024 vedtaget en reform af SU-systemet, som bl.a. medfører, at studerende alene kan modtage SU til normeret studietid, og at den maksimale ramme reduceres til 58 klip. Mulighed for at optage SU-slutlån udvides til op til to år, og der tildeles 12 ekstra klip til handicapstillægsmodtagere og enlige forsørgere.	Nej	2020.2.5	2
Voksen- og efteruddannelse I 2023 indgik regeringen og arbejdsmarkedets parter en trepartsaftale, som med langsigtede investeringer i voksen-, efter- og videreuddannelsesområdet skal understøtte, at arbejdsstyrken er rustet til fremtiden og arbejdsmarkedets behov. Der er afsat 360 mio. kr. (ca. 50 mio. euro) årligt fra 2024 og frem til initiativerne i aftalen.	Nej	2019.1.1	2
Forskning Med forslag til finansloven for 2025 afsætter regeringen 22,8 mia. kr. (ca. 3 mia. euro) i 2025 til forskning og udvikling. Dermed udgør det samlede offentlige forskningsbudget i alt ca. 30,3 mia. kr. (ca. 4 mia. euro) i 2025, hvilket lever op til regeringens målsætning om, at de offentlige forskningsinvesteringer udgør 1 pct. af BNP.	Nej	2020.2.5	2

Tabel 3.2
Udvalgte reformer og investeringer inden for undervisning og uddannelse

	RRF/ PA	CSR	CP
Tværgående Regeringen vil – på tværs af uddannelsesområder – samlet set investere mere i undervisning og uddannelse. Samtidig vil regeringen arbejde for bedre sammenhænge mellem uddannelsesområder og fagligt stærkere uddannelser. Regeringen nedsatte i 2023 en trivselskommission, som skal komme med anbefalinger til, hvordan mistrivsel og sårbarhed kan forebygges og afhjælpes, og hvordan robusthed og myndiggørelse styrkes. Kommissionen skal også se på indflydelsen fra blandt andet sociale medier og andre større samfundstendenser. Kommissionen afslutter sit arbejde ved udgangen af 2024 og offentliggør sine anbefalinger primo 2025.	Nej	2019.1.1	2
Grøn opkvalificering: Med *Aftale om Grøn skattereform for industri mv*. (2022) afsætter staten 100 mio. kr. (ca. 15 mio. euro) årligt i 2025 og 2026 til en reserve til grøn efteruddannelse og opkvalificering. Finansieringen kommer fra det danske hjemtag fra REPowerEU-kapitlet i Danmarks genopretningsplan.	RRF	2023.4.7 2019.1.1	1 og 2

3.3 Beskæftigelses- og socialområdet

Tabel 3.3
Udvalgte reformer og investeringer inden for beskæftigelsesområdet

	RRF/ PA	CSR	CP
Forbedret arbejdsskadesystem I 2022 indgik den daværende regering en aftale om at styrke og forbedre arbejdsskadesystemet, særligt med henblik på at forbedre tilskadekomnes tilknytning til arbejdsmarkedet og forkorte sagsbehandlingstider for arbejdsskadesager. Med aftalen blev det mere attraktivt for tilskadekomne at tage en kompetencegivende uddannelse, hvis de ikke længere kan varetage deres hidtidige job. I den sammenhæng indføres en ny ordning, hvor tilskadekomne under uddannelsen har en stærk økonomisk sikkerhed med 83 pct. af deres tidligere løn. Det skal skabe bedre rammer for, at man efter en arbejdsskade kan komme tilbage i beskæftigelse og udnytte den arbejdsevne, man stadig har. Aftalen indeholder desuden en række initiativer, der skal forkorte sagsbehandlingstiden for arbejdsskadesagerne.	Nej	-	2
Anden delaftale om nytænkning af beskæftigelsesindsatsen Som led i *aftale om ny ret til tidlig pension* (2020) er det aftalt, at nytænkningen af beskæftigelsesindsatsen samlet set skal tilvejebringe en besparelse på 300 mio. kr. (ca. 40 mio. euro) i 2022, 750 mio. kr. (ca. 100 mio. euro) 2023 og en årlig besparelse på 1,1 mia. kr. (ca. 145 mio. euro) fra 2024 og frem inden for jobcentrenes samlede indsatsområde (2020-pl). Med første delaftale om nytænkning af beskæftigelsesindsatsen (2021) indfriedes en årlig besparelse på ca. 345 mio. kr. (ca. 45 mio. euro) i 2022 og ca. 370 mio. kr. (ca. 50 mio. euro) årligt fra 2023. Aftalekredsen indfrier med *Anden delaftale om nytænkning af beskæftigelsesindsatsen* (2022) den resterende del af besparelsen fra 2023 og frem.	Nej	-	2
Afskaffelse af helligdag Regeringen har afskaffet en årlig helligdag fra 2024 for at forøge arbejdsudbuddet. Initiativet forventes at øge den strukturelle beskæftigelse med ca. 8.500 fuldtidsbeskæftigede. Forslaget skønnes at styrke den strukturelle offentlige saldo med i omegnen af 3 mia. kr. (ca. 400 mio. euro) og øge strukturelt BNP med ca. 9,4 mia. kr. (ca. 1,25 mia. euro).	Nej	-	2
Styrket international rekruttering Regeringen ønsker at lette adgangen til udenlandsk arbejdskraft, så længe ledigheden er lav. Derfor har regeringen og en række aftalepartier permanentgjort den tidligere politiske aftale om styrket international rekruttering og dermed permanentgjort den supplerende beløbsordning, der blandt andet indebærer en lavere beløbsgrænse end den almindelige beløbsordning, når ledigheden er lav. Aftalen indebærer desuden bl.a. en udvidelse af fast track-ordningen til virksomheder med ned til 10 ansatte og en udvidelse af positivlisten for personer med en videregående uddannelse.	Nej	-	2
Reform af beskæftigelsesindsatsen og nedlæggelse af jobcentrene I regeringsgrundlaget fremgår det, at regeringen vil nytænke og reformere beskæftigelsesindsatsen, så udgifterne hertil reduceres med 3 mia. kr. (ca. 400 mio. euro) i 2030. Det skal blandt andet ske ved at nedlægge jobcentrene, sætte kommunerne fri af statslige proceskrav og prioritere de indsatser, der hjælper ledige tættere på arbejdsmarkedet. Målet med initiativerne skal være, at de ledige kommer hurtigere i arbejde. Regeringen nedsatte i 2023 en ekspertgruppe, der i juni 2024 afrapporterede deres anbefalinger til en reform af beskæftigelsesindsatsen.	Nej	-	2
Ny opholdsordning for certificerede virksomheder omfattet af ordnede løn- og arbejdsvilkår Regeringen vil indføre en ny ordning med lavere beløbsgrænser for certificerede virksomheder, der er omfattet af ordnede løn og arbejdsvilkår. Dette vil forøge muligheden for at få adgang til international arbejdskraft, men under hensyntagen til ordnede forhold på arbejdsmarkedet.	Nej	-	2
Arbejdspligt Regeringen har en ambition om, at endnu flere ikke-vestlige indvandrere får en tilknytning til arbejdsmarkedet. Derfor har regeringen, Danmarksdemokraterne og Dansk Folkeparti indført en ny arbejdspligt fra 1. januar 2025 for borgere i kontanthjælpssystemet med et integrationsbehov, der erstatter passiv forsørgelse med en pligt om at bidrage i op til 37 timer om ugen.	Nej	-	2
Reform af kontanthjælpssystemet	Nej	-	2

Tabel 3.3
Udvalgte reformer og investeringer inden for beskæftigelsesområdet

	RRF/ PA	CSR	CP
Regeringen, Socialistisk Folkeparti, Konservative Folkeparti og Radikale Venstre har indgået aftale om et nyt kontanthjælpssystem fra 1. juli 2025, som forenkler kontanthjælpssystemet, understøtter at flere kommer i arbejde og hjælper børnene blandt andet ved at sikre, at børn i kontanthjælpssystemet skal have mulighed for et aktivt fritidsliv. Aftalen tager udgangspunkt i Ydelseskommissionens anbefalinger.			
Arbejdsmiljø og social dumping Regeringen og en række partier har indgået en aftale, hvor der i perioden 2023-2026 afsættes ca. 450 mio. kr. (ca. 60 mio. euro), med henblik på at fremtidssikre arbejdsmiljøindsatsen og videreføre og videreudvikle indsatsen mod social dumping, herunder den fælles myndighedsindsats og skærpet tilsyn med store bygge- og anlægsprojekter.	Nej	-	2
Social dumping Regeringen og en række partier har indgået en aftale om en styrket indsats mod social dumping, som bl.a. indebærer mulighed for at stoppe entreprenører, der gentagne gange alvorligt bryder reglerne, bedre mulighed for at føre kontrol med boliger udlejet af arbejdsgivere til deres ansatte og styrket indsats mod brug af illegal arbejdskraft på danske arbejdspladser. De første initiativer forventes at træde i kraft i 4. kvartal 2024.	Nej	-	2
Permanent ret til uddannelsesløft på 110 pct. dagpenge Regeringen og bredt flertal af Folketingets partier har med finansloven for 2024 afsat 230 mio. kr. (ca. 30 mio. euro) i 2024 og 300 mio. kr. (ca. 40 mio. euro) årligt efterfølgende til at permanentgøre retten for ledige, der er ufaglærte eller faglærte med en forældet uddannelse, til at opkvalificere sig på 110 pct. dagpengesats inden for brancher med mangel på arbejdskraft.	Nej	2019.1.1	2
Aftale om forenkling og målretning i sygedagpengesystemet Regeringen og forligspartierne bag reformen af sygedagpengesystemet har i 2024 indgået en aftale om et mere enkelt sygedagpengesystem. Med aftalen gives kommunerne bl.a. større frihed til at tilrettelægge indsatsen for sygemeldte borgere, idet der afskaffes og lempes en række krav til kommunerne.	Nej	-	2
Fritidsjobs Regeringen vil gerne have flere unge under 18 år til at tage et fritidsjob. Derfor vil regeringen lempe og forenkle udvalgte arbejdsmiljøregler for unge under 18 år for at mindske barrierer for at tage et fritidsjob. Regeringen vil desuden øge unges motivation til at tage et fritidsjob ved at fritage unge under 18 år fra at betale arbejdsmarkedsbidrag på otte pct.	Nej	-	2
Unge uden uddannelse og beskæftigelse Ca. 43.000 unge står uden uddannelse og beskæftigelse. Regeringen ønsker at samle alle ansvarlige kræfter i samfundet om at finde nye veje og løsninger, der kan hjælpe de unge ind på nye spor. Det er vigtigt for regeringen, at ingen unge efterlades uden fremtidsperspektiv. Flere unge skal gives en hurtig og nem vej ind i arbejdsfællesskabet, mens andre unge har brug for hjælp til at gennemføre en uddannelse.	Nej	-	2
Ny ældrereform Regeringen, Danmarksdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Radikale Venstre blev i april 2024 enige om en reform af ældreområdet. Aftalen vil frisætte ældreområdet og grundlæggende omstille den måde, ældreplejen tilrettelægges, udføres og styres på. Ældrereformen består bl.a. af flere lovgivninger, herunder en ny ældrelov, der vil træde i kraft d. 1. juli 2025. Med aftalen sikres et varigt kvalitetsløft på 1 mia. kr. (ca. 135 mio. euro) fra 2027.	Nej	-	2
Sammen om Handicap Regeringen, LA, K og RV indgik den 2. maj 2024 en rammeaftale om en langsigtet og bæredygtig udvikling af handicapområdet. Rammeaftalens overordnede formål er at sikre en faglig og økonomisk bæredygtig udvikling af handicapområdet med fokus på forebyggelse, udvikling og trivsel samt at understøtte mennesker med handicap i at deltage i samfundet. Aftalen indeholder 25 konkrete initiativer b.la. specialeplanlægning på handicapområdet og takstmodel for hele det specialiserede socialområde.	Nej	-	2
Børnene Først Den tidligere regering blev sammen med et bredt flertal i Folketinget enige om reformen *Børnene Først* i maj 2021. Reformen skal hjælpe udsatte børn og familier tidligere og bedre end i dag. Aftalen løfter området med 2 mia. kr. (ca. 270 mio. euro) i årene 2022-2025 og varigt fuldt indfaset med 734 mio. kr. (ca. 100 mio. euro) om året.	Nej	-	2

Tabel 3.3
Udvalgte reformer og investeringer inden for beskæftigelsesområdet

	RRF/ PA	CSR	CP
Hjemløshed Det er en regeringsprioritet at bekæmpe hjemløshed, blandt andet ved at udbrede Housing First-tilgangen på hjemløseområdet. Et samlet Folketing vedtog i foråret 2023 et lovforslag om en omlægning af indsatsen mod hjemløshed. Lovændringerne trådte i kraft 1. oktober 2023. Lovændringerne har til formål at udbrede Housing First-tilgangen, reducere antallet af borgere i hjemløshed markant og gøre op med langvarig hjemløshed. Baggrunden for lovforslaget er *Aftale om Fonden for blandede byer* (2021). Med aftalen tilvejebringes 4.050 særligt billige boliger, som kan bruges til Housing First-indsats for borgere i hjemløshed.	Nej	-	2
Implementering af anbefalinger fra Ekspertudvalget på socialområdet Regeringen og KL har som led i forhandlingerne om kommunernes økonomi for 2025 indgået en delaftale om det specialiserede socialområde. Regeringen og KL er enige om at arbejde videre med at realisere en del af Ekspertudvalget på socialområdets endelige anbefalinger fra april 2024. Aftalen indeholder en række tiltag, der samlet set skal øge det kommunale prioriteringsrum, skabe større tryghed og forudsigelighed for borgerne og reducere udgifterne på det specialiserede socialområde.	Nej	-	2
Ordningen med det sociale frikort I maj 2024 vedtog Folketinget lov om socialt frikort, der gør ordningen med det sociale frikort permanent. Loven, der træder i kraft den 1. januar 2025, er en videreførelse og forbedring af den hidtidige forsøgsordning, hvormed socialt udsatte har mulighed for at tjene op til 41.280 kr. årligt (ca. 5.500 euro) (2024-niveau) uden at blive modregnet i offentlige ydelser. Midlerne til at gøre ordningen permanent blev afsat med finansloven for 2024.	Nej	-	2
Implementering af Barnets Lov Regeringen vil fortsætte indsatsen for børn, unge og familier i udsatte positioner. Det skal bl.a. ske ved fortsat at understøtte implementeringen af barnets lov, som trådte i kraft den 1. januar 2024.	Nej	-	2

3.4 Sundhed

Tabel 3.4
Udvalgte reformer og investeringer inden for sundhedsområdet

	RRF/ PA	CSR	CP
Robusthedskommission Som led i indgåelsen af aftalen om sundhedsreformen i maj 2022 nedsatte den daværende regering en kommission for robusthed i sundhedsvæsenet. Kommissionen afrapporterede i september 2023 med anbefalinger til løsninger, som kan håndtere de grundlæggende udfordringer i sundhedsvæsenet, så der sikres robusthed i opgaveløsningen og adgang til uddannet og kompetent personale i hele landet. En række tiltag er implementeret, herunder aftaler om øget incitamentet til at tage del i skæve vagter og til at gå op i tid, og tiltag på uddannelsesområdet.	Nej	2020.1.2	2
10-årsplan for psykiatrien I september 2022 indgik et bredt flertal i Folketinget en politisk aftale om en 10-årsplan for psykiatrien og mental sundhed. Planen skal bl.a. sikre den nødvendige behandlingskapacitet i psykiatrien og styrke området gennem et årligt finansieringsløft på 0,5 mia. kr. (ca. 65 mio. euro). Regeringen ønsker at styrke det samlede psykiatriområde yderligere gennem prioriteringen af yderligere 3,2 mia. kr. (ca. 430 mio. euro) til indsatser frem mod 2030, så området samlet set bliver løftet med mere end 4 mia. kr. (ca. 535 mio. euro) siden 2019. Af de 3,2 mia. kr. (ca. 430 mio. euro) er ca. 0,6 mia. kr. (ca. 80 mio. euro) allerede udmøntet fra 2024 og frem.	Nej	2020.1.2	2
Sundhedsudspil Regeringen nedsatte i 2023 en Sundhedsstrukturkommission. Sundhedsstrukturkommissionen har i juni 2024 afrapporteret en række anbefalinger for den fremtidige organisering af sundhedsvæsenet, med fokus på et sammenhængende sundhedsvæsen med mere lighed, og som er mere nært. På den baggrund har regeringen d. 18. september fremlagt et udspil til en sundhedsreform.	Nej	2020.1.2	2
Akutplan for sygehusvæsenet Regeringen og Danske Regioner indgik i februar 2023 en aftale om akutplanen, hvor der blev prioriteret 2 mia. kr. (ca. 270 mio. euro) over perioden 2022-2024 til arbejdet med at nedbringe ventetiderne i sygehusvæsenet. Akutplanen skal bidrage til at stabilisere og styrke sygehuse på den korte bane, herunder robustgøre akutmodtagelserne og nedbringe ventelister. Med aftalen er regeringen og Danske Regioner enige om at igangsætte en række indsatser, der skal bidrage til at nedbringe ventetiderne og aflaste områder med kapacitetspres. Der er i forlængelse heraf aftalt tre målsætninger for normalisering af situationen, herunder at ventelisterne er nedbragt inden udgangen af 2024.	Nej	2020.1.2	2
Sundhedsfond Regeringen har i regeringsgrundlaget *Ansvar for Danmark* (2022) aftalt at fremlægge et forslag til en sundhedsfond, der skal sikre nem og lige adgang til behandling i sundhedsvæsenet samt afhjælpe arbejdskraftsudfordringen gennem vedligeholdelse og modernisering af sygehuse samt øget anvendelse af teknologi og digitalisering. Der er ikke indgået politisk aftale om fondens størrelse endnu. Regeringen vil fremlægge forslag til en sundhedsfond i 2024.	Nej	2020.1.2	2
Nationalt prioriteringsråd Regeringen har i regeringsgrundlaget *Ansvar for Danmark* (2022) aftalt at nedsætte et tværgående nationalt prioriteringsråd, der skal sikre mest mulig sundhed for pengene, herunder ved f.eks. reduktion af overbehandling og øget patientinddragelse i behandlingsvalg.	Nej	2020.1.2	2
Trepartsaftale om løn og arbejdsvilkår Regeringen og arbejdsmarkedets parter indgik i december 2023 aftale om et lønløft på 6,8 mia. kr. (ca. 910 mio. euro) til en række velfærdsmedarbejdere, herunder sundhedspersonale. Aftalen skal blandt andet øge incitamentet til at tage del i skæve vagter, og til at gå op i tid.	Nej	2020.1.2	2
Aftale om udenlandsk arbejdskraft i sundhedsvæsenet og ældreplejen Regeringen indgik i januar 2024 en bred politisk aftale med flere af Folketingets partier om bedre og smidigere rammer for rekruttering af udenlandske sundhedspersoner fra tredjelande. Med aftalen implementeres tiltag, der skal gøre det nemmere at rekruttere efterspurgt udenlandsk sundhedspersonale fra uden for EU/EØS til sundhedsvæsenet og ældreplejen i Danmark og samtidig sikres en mere smidig og effektiv autorisationsproces for efterspurgte sundhedspersoner fra tredjelande.	Nej	2020.1.2	2

3.5 Digitalisering

Tabel 3.5
Udvalgte reformer og investeringer inden for digitalisering

	RRF/ PA	CSR	CP
Danmarks Digitaliseringsstrategi – sammen om den digitale udvikling I maj 2022 lancerede den daværende regering en samlet digitaliseringsstrategi for Danmark med 61 initiativer, der sætter retningen for den digitale udvikling af Danmark som digitalt foregangsland og adresserer de udfordringer, der også kan følge med digitaliseringen.	Nej	2022.1.2 2021.1.3 2020.2.3	1
Den fællesoffentlig digitaliseringsstrategi – Digitalisering, der løfter samfundet Den daværende regering lancerede i juni 2022 en ny fællesoffentlig digitaliseringsstrategi for Danmark 2022-2025, der skal gøre digitalisering til en central del af svaret på de store samfundsudfordringer, som Danmark står over for, og samtidig tage hånd om de borgere, der finder digitaliseringen udfordrende. Den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi sikrer, at der bygges videre på det stærke digitale fundament, der er skabt gennem de sidste 20 års digitale investeringer.	Nej	2022.1.2 2021.1.3 2020.2.3	1
Nedsættelse af digitaliseringsråd til at rådgive regeringen om digitalisering Med lancering af sin digitaliseringsstrategi besluttede den tidligere regering at nedsætte et digitaliseringsråd for strategiens løbetid i 2022-2026 bestående af topledere og eksperter på det digitale område, der løbende skal rådgive regeringer om digitaliseringens potentialer og udfordringer og følge arbejdet med digitaliseringsstrategien.	Nej	2022.1.2 2021.1.3 2020.2.3	1
10-årsplan for ny teknologi og automatisering i den offentlige sektor Nye teknologiske løsninger og automatisering skal bidrage til at afhjælpe manglen på arbejdskraft ved at frigøre tid og hænder i den offentlige sektor. Den tidligere regering har i samarbejde med KL og Danske Regioner igangsat et langsigtet, målrettet arbejde for udbredelse af ny teknologi i den offentlige sektor, der skal frigøre 10.000 årsværk over 10 år.	Nej		
Digitaliseringsfond på 500 mio. kr. (ca. 65 mio. euro) i perioden 2022-2025 Med Digitaliseringsfonden, som har til formål at følge op på Digitaliseringspartnerskabets anbefalinger, blev der afsat 125 mio. kr. (ca. 15 mio. euro) årligt i perioden fra 2022 til 2025 til at understøtte digitaliseringen af Danmark. Digitaliseringsfonden, der blev udmøntet på finansloven for 2022, indeholder initiativer med fokus på at understøtte et grønnere og mere digitalt erhvervsliv, øget brug af offentlige data, grønne løsninger og ny teknologi i den offentlige sektor samt et juridisk og etisk fundament i en digital virkelighed. Initiativerne under Digitaliseringsfonden omfatter i alt 10 initiativer og dækker både digitalisering i det offentlige, digitalisering i virksomheder, grønne digitale initiativer og initiativer med fokus på dataetik og lovgivning.	RRF	2023.1.3 2022.1.2 2021.1.3 2020.2.3	1
Styrkelse af SMV:Digital Små og mellemstore virksomheder (SMV'er) investerer ikke i samme grad som større virksomheder i digitalisering, hvilket risikerer at stille dem dårligere i konkurrencen med fx større virksomheder. Med SMV:Digital ydes der hjælp til digital omstilling af virksomheder blandt andet ved tilskud til indkøb af privat rådgivning, kompetenceforløb, sparring og netværk samt vejledning om regulering og konkurrencevilkår, som skal bidrage til at integrere digitalisering, automatisering og e-handel i SMV'erne i Danmark. Med finansloven for 2022 blev der afsat knap 120 mio. kr. (ca. 15 mio. euro) til SMV:Digital i perioden 2022-2025. Endvidere er der blevet afsat knap 65 mio. kr. (ca. 10 mio. euro) til SMV:Digital i 2021 i regi af Danmarks genopretningsplan, som blev udmøntet på finansloven for 2021 og sommer- og erhvervspakken af juni 2021. I alt ventes 550 SMV'er at få del i de 65 mio. kr. (ca. 5 mio. euro).	RRF	2023.1.3 2022.1.2 2021.1.3 2020.2.3	1
Aftale om en ambitiøs og ansvarlig strategi for Danmarks digitale udvikling I februar 2024 indgik den danske regeringen aftale om en ny digitaliseringsstrategi for perioden 2024-2027. Strategien skal blandt andet fremme anvendelsen af kunstig intelligens, styrke den digitale grønne omstilling, øge digitale kompetencer i befolkningen og styrke virksomhedernes digitale omstilling.	Nej	2022.1.2 2021.1.3 2020.2.3	1
Nedsættelse af Digital Taskforce for kunstig intelligens Regeringen, Kommunernes Landsforening og Danske Regioner er med økonomiaftalerne for 2025 enige om at nedsætte en Digital Taskforce for kunstig intelligens. Taskforcen skal sætte retning og ambition for udnyttelse af kunstig intelligens i den offentlige sektor og bidrage til at frigøre arbejdskraft, reducere administration og øge kvaliteten i den offentlige sektor til gavn for borgere og virksomheder med ambitionen om, at Danmark skal være verdensførende inden for kunstig intelligens i den offentlige sektor. Parterne har samtidig forpligtet sig til løbende i kommende økonomiaftaler at stille den nødvendige finansiering til rådighed for taskforcens arbejde og implementeringen af	Nej	2022.1.2 2021.1.3 2020.2.3	1

Tabel 3.5
Udvalgte reformer og investeringer inden for digitalisering

	RRF/ PA	CSR	CP
konkrete løsninger. Taskforcen erstatter 10-årsplanen for ny teknologi og automatisering i den offentlige sektor. Enkelte igangsatte initiativer vedr. skalering af eksisterende løsninger (spor 1), herunder initiativer i 2024, kan efter aftale med KL og Danske Regioner afsluttes i det nuværende setup under forudsætning af kommunal og regional medfinansiering, som aftalt ved økonomiaftalerne for 2023.			
Videreførelse af bredbåndspulje Siden 2016 har Bredbåndspuljen, der i 2021 fik tilført 100 mio. kr. (ca. 15 mio. euro) fra EU's genopretningsfacilitet, sikret, at flere husstande og virksomheder får adgang til bredbånd med høj hastighed (100/30 Mbit/s) i områder, hvor markedet ikke leverer af sig selv. I dag har i alt omkring 99 pct. af alle adresser i Danmark, svarende til ca. 2 mio. husstande og virksomheder, adgang til bredbånd med 100/30 Mbit/s.	RRF	2023.1.3 2022.1.2 2021.1.3 2020.2.3	1

3.6 Klima, miljø og energiforsyning

Tabel 3.6
Udvalgte reformer og investeringer inden for klima, miljø og energiforsyning

	RRF/ PA	CSR	CP
Aftale om grøn skattereform for industri mv. (2022) Aftalen blev indgået i forlængelse af Ekspertgruppen for en grøn skattereforms første delrapport om anbefalinger om regulering af drivhusgasser med udgangspunkt i en højere og mere ensartet CO_2e-afgift. Med *Aftale om Grøn skattereform for industri mv.* (2022) er det bl.a. aftalt at indføre en mere ensartet CO_2-afgift for drivhusgasudledninger fra industrien (indfases fra 2025-2030), yderligere investeringer i CCS samt øvrige kompenserende tiltag. Med aftalen skønnes Danmarks udledning af CO_2e at blive reduceret med yderligere 4,3 mio. ton frem mod 2030.	RRF	2023.4.1 2022.4.1 2022.1.2	1
Aftale om kilometerbaseret vejafgift for lastbiler (2023) Det er aftalt at indføre en ny kilometerbaseret og CO_2-differentieret vejafgift for lastbiler fra 2025, som skal erstatte den eksisterende periodebaserede vejbenyttelsesafgift for lastbiler (Eurovignetten). Derudover omfatter aftalen, at der gennemføres en ændring i de nationale regler om vægt og dimensionering af lastbiler i vejgodstransporten. Det indebærer effektivisering af vejgodstransporten og bidrager med CO_2-reduktioner og mindsker samtidig vejafgiftens erhvervsøkonomiske omkostninger.	Nej	2023.4.1 2022.4.1	1
Aftale om Deludmøntning af Grøn Fond (2024) Med *Aftale om deludmøtning af Grøn Fond* (2024) blev der udmøntet 4,9 mia. kr. (ca. 650 mio. euro) fra det grønne råderum. Heri blev der bl.a. afsat midler til udrulning af fjernvarme, til grøn omstilling af vejgodstransport, til grøn omstilling af landbruget gennem metanreducerende foder, en havnaturfond, en klimatipasningsplan, håndtering af generationsforurening mm. Det blev desuden aftalt at forhøje dieselafgiften med 50 øre pr. liter ekskl. moms fra 1. januar 2025. Afgiftsforhøjelsen omfatter diesel til vejtransport og diesel til entreprenørmaskiner mv., der betaler samme dieselafgift som vejtransport. Udligningsafgiften nedsættes forholdsmæssigt.	Nej	2024.3 2023.4.1 2023.4.6 2022.4.1	1
Klimaaftale om grøn strøm og varme (2022) Det er aftalt at sikre rammevilkår, der kan muliggøre en firedobling af produktionen fra VE på land mod 2030. Der skal endvidere udbydes områder, der kan rumme yderligere mindst 4 GW havvind til etablering inden udgangen af 2030 under den forudsætning, at havvinden ikke belaster statens finanser negativt over projektperioden, og at der i relevant omfang er plads i elnettet. Det er endvidere aftalt, at der igangsættes et servicetjek og analysearbejde for at fjerne barrierer i lovgivningen samt skabe smidigere sagsbehandling og forkorte godkendelses- og tilladelsesprocesser i forbindelse med havvindmølleparker. Der er aftalt en ambition om, at der ikke skal anvendes gas til opvarmning i husstande i 2035, samt at Danmark senest i 2030 vil være 100 pct. forsynet med grøn gas bl.a. ved at sætte fart på udrulningen af fjernvarme. Der iværksættes derfor en række indsatser og forbedrede vilkår for at accelere udrulningen af grøn varme samt forøge produktionen af biogas, for at mindske antallet af husstande, der opvarmes med naturgas og dermed bl.a. sårbarheden for den danske gasforsyning. En central forudsætning for den grønne omstilling er et velfungerende og udbygget elnet og fleksibelt forbrug. Der afsættes derfor også midler til tiltag og analyser vedrørende mere proaktiv udbygning af elnettet og understøttelse af et mere fleksibelt elforbrug.	Nej	2023.4.1 2023.4.2 2023.4.3 2023 4.4 2023 4.5 2023 4.6 2022.4.1	1 og 3
Grøn omstilling af vejtransport (2020) Tiltagene skal bidrage til at øge incitamentet til at købe nul- og lavemissions biler, herunder gennem ændrede skatteregler, og støtte grøn transport og infrastruktur. Der disponeres i alt 1.625 mio. kr. (ca. 220 mio. euro) i perioden 2021-2025. I 2020 blev det anslået, at aftalen samlet medfører en CO2-reduktion på 1,0 mio. ton i 2025 og 2,1 mio. ton i 2030.	RRF	2023.4.1 2022.4.1	1
Aftale om et grønt Danmark (2024) Regeringen indgik d. 24. juni 2024 *Aftale om et Grønt Danmark* med parterne i den grønne trepart: Landbrug og Fødevarer, Danmarks Naturfredningsforening, Fødevareforbundet NNF, Dansk Metal, Dansk Industri og Kommunernes Landsforening. Aftalen skal bl.a. reducere landbrugets udledninger af drivhusgasser, udgøre det langsigtede grundlag for omlægning og omstilling af Danmarks arealer samt sikre bedre vilkår for natur, biodiversitet, vandmiljø og drikkevand. Det skal bl.a. ske ved en arealomlægning (i alt omtrent 40 mia. kr. (ca. 5 mia. euro) i Danmarks Grønne Arealfond) og CO_2e-afgifter på udledninger fra landbruget.	Nej	2024.3	1

Tabel 3.6

Udvalgte reformer og investeringer inden for klima, miljø og energiforsyning

	RRF/ PA	CSR	CP
Aftale om udvidet producentansvar for emballage og engangsplastprodukter (2022) Der er indgået *Aftale om Udmøntning af udvidet producentansvar for emballage og engangsplastprodukter* (2022). Aftalen bidrager til en CO_2-reduktion på 0,12 mio. tons i 2030 og er med til at sikre opnåelse af den forventede CO_2-reduktion på i alt 0,7 mio. tons i 2030, som blev besluttet med Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi fra 2020.	Nej	2023.3.1 2022.3.1	1
Opfølgning på Aftale om Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi (2020) Med aftalen styrkes affaldstilsynet og kontrollen med eksport og import af affald. Samtidig er der sat en ambitiøs frist for kommunernes husstandsnære og særskilte indsamling af tekstilaffald. Aftalen er en opfølgning på *Klimaplan for en grøn affaldssektor og cirkulær økonomi* (2020) og er med til at sikre opnåelse af den forventede CO_2-reduktion på i alt 0,7 mio. ton i 2030.	Nej	2023.3.1 2022.3.1	1
Etablering af en national energi krisestab (NEKST) Regeringen har nedsat en national energikrisestab (NEKST) efter inspiration fra den nationale operative stab (NOST). NEKST skal sikre hurtigere handling på akutte grønne udfordringer som bl.a. fjernvarmeudrulning og identificere barrierer for de aftalte ambitioner for skalering af sol og vind på land samt havvind og anbefale regeringen eventuelle tiltag, der kan accelerere udbygningen. NEKST skal ligeledes understøtte udbygning af elnettet de steder, hvor der allerede i dag er udfordringer med kapaciteten og bidrage med at fjerne grønne barrierer og accelerere det arbejde, der allerede er sat i gang for at understøtte rettidige og effektive investeringer i elnettet. NEKST skal desuden undersøge, om der er behov for yderligere tiltag til at udnytte elnettet mere effektivt, herunder bl.a. via et mere fleksibelt elforbrug.	Nej	2023.4.1 2023.4.2 2023 4.3 2023.4.4 2023 4.6	3
Skovplan Regeringen vil fremlægge en skovplan med et mål om etablering af 250.000 hektar ny skov i Danmark frem mod 2045. Etablering af ny skov bidrager væsentligt til at nå klimaneutralitet og på sigt nettonegative emissioner. Skovplanen skal sikre størst mulig synergi og afvejning mellem de mange formål med ny skov. Regeringen lægger med *Aftale om et grønt Danmark* (2024) op til en arealomlægning (i alt omtrent 40 mia. kr. (ca. 5 mia. euro) i Danmarks Grønne Arealfond) med fokus på bl.a. omfattende etablering af skov.	Nej	2024.3	1
Grøn indenrigsluftfart Med *Aftale om Grøn luftfart i Danmark* af d. 15. december 2023 (regeringen, SF og EL) er der afsat ca. 0,8 mia. kr. (ca. 100 mio. euro) i perioden 2025-2029 til at yde støtte til etableringen af en grøn indenrigsrute samt ca. 1,5 mia. kr. (ca. 200 mio. euro) i perioden 2027-2033 til at yde støtte til hel grøn indenrigsluftfart senest i 2030. Herudover er der afsat en ramme på ca. 1,1 mia. kr. (ca. 145 mio. euro) i perioden 2025-2033 til grøn omstilling af luftfarten. Aftalen finansieres af en passagerafgift.	Nej	2023.4.1 2022.4.1	1
Aftale om Etablering af en grøn fond (2022) Der er reserveret 1,5 mia. kr. (ca. 200 mio. euro) i 2024 og 3,25 mia. kr. (ca. 435 mio. euro) årligt fra 2025 til 2040 i det finanspolitiske råderum til etablering af et nyt grønt råderum. Der reserveres således 53,5 mia. kr. (ca. 7 mia. euro) (2022-pl) til den grønne omstilling mod 2040. Heraf afsættes i alt 10,6 mia. kr. (ca. 1,4 mias. euro) frem mod 2040 til aftale om grøn skattereform. Det grønne råderum skal prioriteres til større og længerevarende investeringer i klima, grøn energi og miljø.	Nej	2023.4.1 2023.4.6 2022.4.1	1 og 3
Aftale om udvikling og fremme af brint og grønne brændstoffer (Power-to-X strategi) (2022) Et bredt flertal i Folketinget stod i 2022 bag PtX-aftalen, der tager de første skridt til etablering af rammevilkår, som kan fremme udviklingen af et PtX-marked i Danmark. Med aftalen skal Danmark sigte mod at opbygge en elektrolysekapacitet på 4-6 GW i 2030. Udbygningen med PtX skal så vidt muligt ske på markedsvilkår og under hensyntagen til danskernes forsyningssikkerhed. PtX-aftalen består bl.a. også af en tilskudsordning på 1,4 mia. kr. (ca. 200 mio. euro) (2024-priser) i form af et statsligt udbud til brintproduktion. Udbuddet blev afholdt i 2023, hvor alle midlerne i puljen blev udmøntet. Derudover fremgår det også af PtX-aftalen, at der skal skabes de nødvendige rammer for, at det i Danmark bliver muligt at etablere en brintinfrastruktur til transport af brint i rør og til lagring i undergrunden. Endvidere fremgår det, at der afsættes 344 mio. kr. (ca. 45 mio. euro) fra REACT-EU midler under EU's strukturfonde og EU's Fond for	PA	2024.2 2023 4.1 2022 4.1	1 og 3

Tabel 3.6

Udvalgte reformer og investeringer inden for klima, miljø og energiforsyning

	RRF/ PA	CSR	CP
Retfærdig Omstilling til etablering af en ny investeringsstøtteordning for at accelerere modning og opskalering af innovative grønne teknologier med fokus på især PtX og brint, hvoraf 244 mio. kr. (ca. 35 mio. euro) allerede er udmøntet. Aftalen kan dermed også understøtte EU's initiativ Net Zero Industry Act.			
Tillægsaftale om Energiø Bornholm (2022) Som led i implementeringen af *Klimaaftale for energi og industri mv.* (2020) besluttede et bredt flertal i Folketinget i 2022 at udvide Energiø Bornholm fra de forudsatte 2 GW til 3 GW med forventet realisering i 2030 med fortsat betingelse om, at projektet er rentabelt. I aftalen noterer aftalekredsen sig beslutningen om etablering af udlandsforbindelse mellem Danmark og Tyskland af 26. juli 2022.	Nej	2023.4.1 2023.4.2 2023.4.3 2022.4.1 2022.4.2 2022.4.3	1 og 3
Udbudsforberedende aftale for Energiø Nordsøen (2022) Som led i implementeringen af *Klimaaftale for energi og industri mv.* (2020) indgik regeringen i 2022 en aftale, der specificerer rammerne for forberedelsen af udbuddet af Energiø Nordsøen, herunder bl.a. vedrørende teknisk koncept, selskabsform samt krav til privat medejer og til anlægget af energiøen. Det fremgår videre, at aftalekredsen vil tage endelig beslutning om fortsættelse af projektet på baggrund af bl.a. endelig overvæltningsmodel af Energinets nettoomkostninger og opdaterede rentabilitetsberegninger i lyset af betingelsen om, at projektet skal være rentabelt.	Nej	2023.4.1 2023.4.2 2023.4.3 2022.4.1 2022.4.2 2022.4.3	1 og 3
Tillægsaftale om udbudsrammer for 6 GW havvind og Energiø Bornholm (2023) Med aftalen, der blev indgået i maj 2023 af et bredt flertal i Folketinget, blev rammerne for udbygning af havvind på 6 GW radial havvind og 3 GW for Energiø Bornholm fastlagt, der potentielt kan føre til udbygning af 14 GW havvind eller mere, såfremt havvindsopstillerne udnytter den frihed, der indgår i aftalen, til at opføre mest muligt kapacitet på arealerne.	Nej	2023.4.1 2023.4.2 2023.4.3	3
Aftale om Sprøjtemiddelstrategi 2022-2026 (2022) Med aftalen afsættes i alt ca. 368 mio. kr. (ca. 50 mio. euro) i perioden 2022-2026 med henblik på at reducere sprøjtemiddelbelastningen i Danmark. Indsatserne i strategien skal styrke beskyttelsen af vandmiljøet, grundvandet og biodiversiteten samt danskernes sundhed og fødevaresikkerhed.	Nej	-	1
Aftaler om Kemi- og Biocidindatser (2022) Med aftalerne afsættes i alt ca. 304 mio. kr. (ca. 40 mio. euro) i perioden 2022-2025 til at løfte danske mærkesager i forhandlinger om EU's fremtidige kemikalieregulering, sikre kontrol af kemikalier, øge viden om og regulering af hormonforstyrrende og allergifremkaldende stoffer. Der sættes samtidig penge af til at klæde forbrugerne bedre på, så de kan undgå at lægge produkter med farlig kemi i indkøbskurven. Med biocidaftalen indføres bl.a. en autorisationsordning for insektbekæmpere.	Nej	-	1
Aftale om IPCEI-brintprojekter (2021) Med aftalen afsættes 850 mio. kr. (ca. 115 mio. euro) til dansk deltagelse i et storskala europæisk projekt, Important Project of Common European Interest (IPCEI) om brint. Der blev udvalgt to projekter, der skal understøtte PtX-udviklingen i Danmark.	Nej	2023 4.1 2022 4.1	1 og 3
Ny lov om natur og biodiversitet Regeringen vil indføre en samlet lov om natur og biodiversitet med mål og virkemidler for et grønnere Danmark. Målet er at bidrage til EU's biodiversitetsstrategi for 2030, som har som mål, at 30 pct. af EU's areal til lands og til havs skal være beskyttet natur, hvoraf 10 pct. skal være strengt beskyttet natur. Regeringen vil indføre et mål på mindst 20 pct. beskyttet natur i en kommende lov om natur og biodiversitet. Målsætningerne skal udarbejdes under hensyntagen til den samlede arealanvendelse i Danmark, herunder sameksistens med landbrug og udbygning med vedvarende energi.	Nej	2024.3	1
Ny plasthandlingsplan Regeringen vil gennemføre en plasthandlingsplan med det mål at få nedbragt plastik i den danske natur.	Nej	2023.3.1 2022.3.1	1
Ny national handlingsplan for PFAS Regeringen har i 2024 lanceret en ny national handlingsplan for PFAS, som sikrer en fremadrettet overvågning og kontrol, og som adresserer manglende viden på området. Planen sætter retningen for arbejdet med at nedbringe PFAS i Danmark, EU og internationalt.	Nej	-	1
Havplan	Nej	-	1

Tabel 3.6
Udvalgte reformer og investeringer inden for klima, miljø og energiforsyning

	RRF/ PA	CSR	CP
Regeringen har fremlagt en ny opdateret havplan, hvor mere end 30 pct. af Danmarks havareal er beskyttet. Frem mod 2030 udpeges i alt 10 pct. som strengt beskyttet. Havplanen udtrykker en balance mellem behovet for nye aktiviteter for at Europa kan blive selvforsynende med energi, hensyn til dem der benytter havet i dag og behovet for beskyttelse af natur og biodiversitet.			
Fonden for Retfærdig Omstilling Fonden er målrettet de landsdele, som er mest negativt påvirkede af omstillingsprocessen frem mod en klimaneutral økonomi i 2050. Fonden er målrettet Nordjylland og Sydjylland og stiller ca. 636 mio. kr. (ca. 85 mio. euro) til rådighed, der som følge af politiske aftaler bl.a. understøtter teknologi- og forretningsudvikling inden for Power-to-X, bedre vilkår for grøn omstilling i SMV'er, udvikling af brun bioraffinering såsom pyrolyse, udvikling af lokale værdikæder for CO_2-fangst, -anvendelse og -lagring.	Nej	2024.2 2023.1.3 2022.2.2 2020.2.3	1
Udviklingen af lokale erhvervsfyrtårne Der er afsat 1 mia. kr. (ca. 135 mio. euro) i EU-midler til at understøtte udviklingen af lokale erhvervsfyrtårne, herunder med midler fra EU's Fond for Retfærdig Omstilling, EU's strukturfonde og fra REACT-EU programmet. Erhvervsfyrtårnene er strategisk vigtige indsatser i 2021-2027-programmerne for strukturfondene. Erhvervsfyrtårnene skal understøtte udviklingen af eksisterende og nye styrkepositioner, herunder bl.a. på det grønne område (Power-to-X, vandteknologi, biosolutions, bæredygtigt byggeri og CO_2-fangst). Der er med de udmøntede midler igangsat en række aktiviteter lokalt for at understøtte udviklingen af erhvervsfyrtårnene, herunder til etablering af en række test- og demonstrationsprojekter inden for grønne teknologier samt tiltag til at understøtte udrulning af den grønne infrastruktur. Erhvervsfyrtårnene videreudvikles i partnerskaber mellem bl.a. staten og lokale aktører, som skal understøtte den langsigtede udvikling af lokale erhvervsfyrtårne.	PA	2024.2 2020.2.2	-
Grøn omstilling af landbruget Danmarks genopretningsplan indeholder en række initiativer inden for landbrugs- og miljøområdet, hvor der i alt investeres over 1,3 mia. kr. (ca. 175 mio. euro) fra genopretningsfaciliteten i 2021-2025. Samlet estimeres initiativerne at nedbringe udledningerne med 0,1 mio. tons CO_2. Her udgør tiltaget om at udtage kulstofrig jord fra landbruget den største andel på 660 mio. kr. (ca. 90 mio. euro).	RRF	2024.3	1
Energiinitiativer i nationalt kompromis om dansk sikkerhedspolitik (2022) Med aftalen var aftalepartierne enige om at iværksætte initiativer, der yderligere udfaser gas, så Danmark bliver uafhængig af russisk gas. Aftalepartierne vil undersøge, hvad mulighederne er for midlertidigt at øge gasindvinding i Nordsøen, øge anvendelsen af biogas, fremrykke Baltic Pipe eller lignende, så Danmark ad den vej kan bidrage til at afhjælpe Europas afhængighed af russisk gas. I forlængelse heraf bemærkes det, at Baltic Pipe blev fuldt idriftsat den 30. november 2022, en måned før den planlagte åbning i januar 2023. Ørsted og Andel har indgået kontrakter med Equinor om levering af norsk gas til Danmark via Baltic Pipe, hvilket understøtter dansk forsyningssikkerhed. For at øge andelen af grøn gas i det danske gasforbrug her og nu, indgik den daværende regering og et flertal i Folketinget *Aftale om midlertidig fastholdelse af energiafgrødegrænsen* (april 2022), hvor den nuværende energiafgrøde-grænse på 12 pct. fastholdes i yderligere ét år for at øge biogasproduktionen i 2022 og 2023.	Nej	2023 4.1 2022 4.1	1 og 3
Aftale om fremskyndet planlægning for udfasning af gas til opvarmning og klar besked til borgerne (2022) Med aftalen var den daværende regering og Kommunernes Landsforening enige om at sætte fart på udrulningen af fjernvarme. Aftalen indebærer, at kommunerne i 2022 skulle gennemføre en planlægningsindsats og udsende breve om muligheden for omlægning til grøn varme til olie- og gasfyrsejere i de områder, der er gasforsynede. På baggrund heraf skulle der udarbejdes konkrete projektforslag i 2023 med henblik på udrulning af fjernvarme inden 2028, hvor dette giver mening.	Nej	2023.4.1 2023.4.2 2023.4.6	1 og 3
Levetidsforlængelse af tre kraftværker (2022) For at styrke elforsyningssituationen på kort sigt blev der i oktober 2022 givet politisk mandat til midlertidigt at udskyde lukningen af tre kraftværker. Lukningen af værkerne blev udskudt til 31. august 2024. Den midlertidige udskydelse drejer sig om tre værker ejet af Ørsted; Kyndbyværkets blok 21 (letolie), Studstrupværkets blok 4 (kul) og Esbjergværkets blok 3 (kul).	Nej	-	3

Tabel 3.6

Udvalgte reformer og investeringer inden for klima, miljø og energiforsyning

	RRF/ PA	CSR	CP
Robuste rammer for netvirksomhedernes økonomi (2024) Der er indgået en politisk aftale for at sikre, at elnetvirksomhederne, der ejer og **driver** de danske eldistributionsnet (elnettets landeveje), har de økonomiske rammer til at understøtte en effektiv og rettidig elektrificering. Der indføres bl.a. et nyt grønt elektrificeringstillæg til netvirksomhedernes indtægtsrammer for at dække meromkostningerne som følger af elektrificeringen	Nej	2023.4.3	1
Mulighed for etablering af brintinfrastruktur Med 1. delaftale om ejerskab og drift af fremtidens danske, rørbundne brintinfrastruktur fra maj 2023 blev aftalepartierne bl.a. enige om, at rørbunden brintinfrastruktur som udgangspunkt skal være offentligt ejet gennem Evida og Energinet. Endvidere underskrev Danmark og Tyskland i 2023 en bilateral aftale om at understøtte etableringen af grænseoverskridende landbaseret brintinfrastruktur mellem landene. Med 2. delaftale om økonomiske rammevilkår for brintinfrastruktur fra april 2024 blev aftalepartierne enige om at fastlægge reguleringen samt de overordnede betingelser for Energinets adgang til statslig finansiering (fx egenkapitalindskud, lån, garantier) af en evt. jysk brintbackbone.	Nej	2023 4.1 2023 4.2 2022 4.1 2022 4.2	1 og 3
Aftale om langsigtede rammevilkår for CO2-fangst i forsyningssektoren (2024) Formålet med aftalen er at skabe klare rammevilkår for CO2-fangst i forsyningssektoren ved at fjerne regulatoriske barrierer, så sektorens betydelige CO2-fangstpotentiale kan bringes i spil. Aftalen implementeres ved lovforslag, som skal understøtte, at kommunalt ejede forsyningsselskaber, herunder affaldsforbrændingsanlæg, kan deltage i udbud af CCS-puljerne. Herudover skal lovforslaget skabe klare rammer for finansieringen af CO2-fangstaktiviter for både private og kommunale forsyningsselskaber.	Nej	2020 2.3	1
Klimaaftale om mere grøn energi fra sol og vind på land (2023) Med *Klimaaftale om mere grøn energi fra sol og vind på land 2023* (2023), blev det besluttet at muliggøre, at staten kan få en mere aktiv rolle i planlægningen af større energiparker på land og på den måde understøtte ambitionen om en firedobling fra *Klimaaftale 2022*. Dertil er der, på baggrund af *Klimaaftale 2023*, foretaget justeringer til VE-ordningerne, herunder forhøjelse af satserne for VE-bonus og grøn pulje, der sikrer at ejerne af VE-anlæggene deler en større del af gevinsterne fra driften af VE-anlæggene med henholdsvis naboer og lokalsamfund, hvilket har til formål at sikre en højere grad af lokal accept af VE-anlæggene.	Nej	2023.4.1 2023.4.2 2023.4.3 2022.4.1	1 og 3

3.7 Boligmarked

Tabel 3.7
Udvalgte reformer og investeringer inden for boligmarkedet

	RRF/ PA	CSR	CP
Makroprudentielle tiltag på boligmarkedet Der er gennemført en række regulatoriske tiltag, der skal styrke boligejernes finansielle robusthed, såkaldte makroprudentielle tiltag, herunder bekendtgørelse om god skik for boligkredit fra 2013 med introduktionen af udbetalings-kravet på 5 pct. ved boligkøb i 2015, Vækstvejledningen fra 2016 samt introduktionen af en gældsfaktorgrænse, der afgør, hvilke låntyper låntagere kan vælge imellem i bekendtgørelse om god skik for boligkredit i 2018. I 2024 er en sektorspecifik systemisk buffer for eksponeringer mod ejendomsselskaber blevet indført.	Nej	2022.1.6	2
Boligskattesystem Et nyt boligskattesystem er trådt i kraft 1. januar 2024. Med det nye boligskattesystem følger ejendomsskatterne udviklingen i ejendomsværdien. Falder boligpriserne, reduceres ejendomsskatterne tilsvarende. Ved overgangen til det nye system i 2024 bliver ingen nuværende boligejere beskattet højere end ved det tidligere system. Med det nye boligskattesystem er den midlertidige indefrysningsordning blevet permanentgjort, således at det fortsat er muligt at indefryse stigninger i ejendomsskatterne fra 2024. Indefrosne ejendomsskatter skal senest betales, når boligen sælges.	Nej	2023.1.5	2
Aftale om fonden for blandede byer – flere billige boliger og en vej ud af hjemløshed Med aftalen fra 26. november 2021 afsættes der 5 mia. kr. (ca. 670 mio. euro) til en række nye initiativer frem til 2031, som vil forøge byggeriet af betalbare boliger. Initiativerne sigter primært mod flere almene boliger i hovedstadsområdet, hvor billige boliger kan være knappe. Lovgivningen, der implementerer de forskellige initiativer, trådte i kraft den 1. juli 2022. Blandt initiativerne kan nævnes: • Grundkøbslån til nye almene boligbyggerier på 1.778 mio. kr. (ca. 240 mio. euro) • Omdannelse af private lejeboliger og erhvervsbyggeri til almene boliger for samlet set 1.545 mio. kr. (ca. 200 mio. euro) • Støtte til etablering af særligt billige almene boliger på 900 mio. kr. (ca. 120 mio. euro) • Støtte til fortætning med nye almene boliger på 422 mio. kr. (ca. 55 mio. euro) Fonden vil få tilført yderligere 5 mia. kr. (ca. 670 mio. euro) i perioden 2031-2035, som endnu ikke er allokeret til konkrete initiativer.	Nej	2023.1.6	2
Et samlet boligpolitisk udspil Regeringen ønsker et blandet boligmarked, hvor flere kan eje deres egen bolig, og hvor der er et blandet udbud af ejerboliger, almene boliger, andelsboliger og privat udlejning. Regeringen vil fremlægge et samlet boligpolitisk udspil.	Nej	2023.1.6	2

3.8 Forsvar og sikkerhed

Tabel 3.8
Udvalgte reformer og investeringer inden for forsvar og sikkerhed

	RRF/ PA	CSR	CP
Forsvarsforlig for 2024-2033 og Ukrainefonden Et bredt politisk flertal indgik i juni 2023 et tiårigt rammeforlig for 2024-2033 på forsvarsområdet med henblik på at foretage en langsigtet styrkelse af dansk forsvar. Aftalen betød, at der løbende i forligsperioden skal foretages markante investeringer i forsvar og sikkerhed. Aftalepartierne blev efterfølgende i forbindelse med første og anden delaftale fra første halvår 2024 enige om at forøge den økonomiske ramme i forliget yderligere. Det samlede løft af de danske forsvarsudgifter over forligsperioden udgør således ca. 190 mia. kr. (ca. 25,5 mia. euro) I tillæg til ovenstående, er der med Ukrainefonden samlet afsat 64,8 mia. kr. (ca. 8,5 mia. euro) til militær støtte til Ukraine i årene 2023-2028. Løftet af forsvarsudgifterne under forsvarsforliget samt midlerne til Ukrainefonden indebærer, at Danmarks samlede udgifter til forsvar og sikkerhed svarer til mere end 2 pct. af BNP allerede fra 2023 og frem på budgetteringstidspunktet.	Nej	-	4

Bilag A. Økonomiske forudsætninger

Bilagstabel 1
Centrale variable i fremskrivningen af dansk økonomi

	2023 (niveau)	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNP		**Årlig ændring i pct.**					
Realt BNP		2,5	1,9	2,2	1,0	1,0	0,6
BNP-deflator		-3,8	2,0	1,7	2,6	2,0	1,9
Nominelt BNP (mia. kr.)	2.844	-1,4	4,0	4,0	3,6	3,0	2,6
Vækstkomponenter		**Årlig ændring i pct.**					
Privat forbrug		1,4	1,7	1,8	1,9	1,9	1,9
Offentligt forbrug[1)]		0,2	3,3	2,5	0,6	0,9	2,6
Faste bruttoinvesteringer		-6,6	-2,0	1,5	3,5	2,1	0,3
Lagerændringer[2)]		-1,7	0,3	0,0	0,3	-0,1	-0,2
Eksport		10,4	2,5	4,1	3,6	2,7	0,7
Import		3,7	1,9	4,0	5,9	3,8	2,0
Bidrag til BNP-vækst		**Pct.-point**					
Indenlandsk efterspørgsel		-0,9	1,1	1,7	1,8	1,5	1,6
Lagerændringer		-1,7	0,3	0,0	0,3	-0,1	-0,2
Nettoeksport		5,1	0,6	0,4	-1,1	-0,5	-0,8
Priser		**Årlig ændring i pct.**					
Privat forbrugs-deflator		2,9	1,8	2,0	1,9	1,9	1,9
HICP-indeks		3,4	1,8	2,0	2,0	1,9	1,9
Offentlig forbrugs-deflator		1,7	3,8	3,6	3,6	2,8	2,6
Investeringspriser		4,5	1,4	1,7	2,3	1,8	1,7
Eksportpriser		-14,0	-0,9	0,7	2,0	1,8	1,8
Importpriser		-6,8	-1,2	1,5	1,7	1,9	2,0
Arbejdsmarkedet		**Årlig ændring i pct.**					
Beskæftigelse (1.000 personer)	3.089	1,3	1,1	-0,1	-0,6	-0,3	-0,4
Årlige arbejdstimer pr. beskæftiget	1.431	-0,4	0,1	-0,1	0,3	0,2	0,1

Bilagstabel 1
Centrale variable i fremskrivningen af dansk økonomi

	2023 (niveau)	2023	2024	2025	2026	2027	2028
BNP pr. beskæftiget		1,2	0,8	2,3	1,6	1,3	1,0
BNP pr. arbejdstime		1,5	0,8	2,4	1,3	1,1	1,0
Aflønning af ansatte (mia. kr.)	1.429	4,7	6,1	3,3	3,4	3,2	3,0
Aflønning pr. beskæftiget (1.000 kr.)	490	3,1	5,0	3,4	3,9	3,5	3,4
Ledighed				**Pct.**			
Bruttoledighed		2,6	2,7	2,8	2,9	3,0	3,2
Potentielt BNP				**Årlig ændring i pct.**			
Potentielt BNP[3)]		3,0	2,1	2,6	1,2	1,3	0,9
Bidrag til vækst i potentielt BNP:				**Pct.-point**			
Arbejdskraft		0,8	0,7	0,2	-0,2	0,1	0,1
Kapitalapparat		0,7	0,7	0,7	0,4	0,4	0,4
Totalfaktorproduktivitet		1,5	0,7	1,7	1,0	0,7	0,4
				Pct. af BVT			
Outputgab[4)]		1,7	1,5	1,2	1,0	0,6	0,3

1) Realvæksten i det offentlige forbrug er opgjort ved input-metoden ekskl. afskrivninger og er således et udtryk for væksten i ressourceforbruget og ikke fremgangen i service og kan derfor ikke sammenlignes med realvæksten i det private forbrug.
2) Angiver lagerændringernes bidrag til BNP-væksten.
3) Inkl. et bidrag fra reale indirekte afgifter.
4) Outputgabet er opgjort på baggrund af BVT.
Kilde: *2030-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2028,* august 2024 og egne beregninger.

Bilagstabel 2
Eksterne forudsætninger

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Kort rente (årsgennemsnit)	2,9	3,4	2,4	2,1	2,2	2,3
Lang rente (årsgennemsnit)	2,7	2,4	2,2	2,3	2,5	2,6
Valutakurs EUR/USD (årsgennemsnit)	0,92	0,92	0,92	0,92	0,91	0,91
Valutakurs EUR/DKK (årsgennemsnit)	7,45	7,46	7,46	7,46	7,46	7,46
Oliepris (Brent, USD/tønde)	82,5	82,4	80,5	81,6	83,4	85,5
BNP-vækst, verden ekskl. EU[1)]	-	-	-	-	-	-
BNP-vækst, EU[1)]	-	-	-	-	-	-
Importvækst, verden ekskl. EU[1)]	-	-	-	-	-	-

1) I Finansministeriets fremskrivninger indgår der ikke eksplicitte skøn for BNP-vækst eller importvolumen i EU eller i resten af verden. Derfor fremgår der ikke skøn herfor af indeværende tabel.

Kilde: *Opdateret 2030-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2028,* august 2024 og egne beregninger.

Bilagstabel 3
Offentlige indtægter og udgifter

	2023 (niveau, mia. kr.)	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Offentlige indtægter				**Pct. af BNP**			
Produktions- og importskatter	388	13,8	13,8	13,8	14,0	14,1	14,1
Løbende indkomst- og formueskatter	827	29,5	29,8	29,5	29,0	29,1	29,2
Obligatoriske sociale bidrag	2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Renteindtægter[1)]	42	1,5	1,5	1,4	1,3	1,3	1,2
Øvrige løbende offentlige indtægter	115	4,1	4,0	3,8	3,9	4,0	4,0
Kapitalskatter	7	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Anden kapitalindkomst	-3	-0,1	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Samlede indtægter[2)]	1.379	49,2	49,0	48,5	48,2	48,5	48,6
- heraf overførsler fra EU[3)]	*7*	*0,2*	*0,2*	*0,2*	*0,1*	*0,1*	*0,1*
Samlede indtægter ekskl. overførsler fra EU	1.372	48,9	48,8	48,4	48,1	48,4	48,5
P.m.: År-til-år-ændring diskretionære tiltag på indtægtssiden[4)]	-3	-0,1	-0,3	0,2	-0,1	0,0	0,0
P.m.: Engangsforhold på indtægtssiden	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Offentlige udgifter				**Pct. af BNP**			
Offentlig lønsum	397	14,2	14,4	14,6	14,7	14,7	15,1
Forbrug i offentlig produktion	227	8,1	8,7	9,1	9,1	9,2	9,4
Renteudgifter	19	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7	0,8
Indkomstoverførsler	406	14,5	14,6	14,7	15,1	15,2	15,4
Sociale overførsler i naturalier	37	1,3	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3
Subsidier	36	1,3	1,4	1,4	1,2	1,3	1,4
Øvrige løbende offentlige udgifter	49	1,7	1,2	1,3	1,5	1,5	1,4
Brutto kapitalakkumulation	89	3,2	3,3	3,5	3,6	3,7	3,5
- heraf nationalt finansieret offentlige investeringe[5)]	*89*	*3,2*	*3,3*	*3,5*	*3,6*	*3,7*	*3,5*
Kapitaloverførsler	29	1,0	1,2	0,9	0,6	0,5	0,4
Øvrige kapitaloverførsler	-3	-0,1	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Samlede udgifter[2)]	1.286	45,8	47,1	47,5	47,9	48,2	48,8
- Heraf udgifter finansieret af EU-midler	*6*	*0,2*	*0,2*	*0,1*	*0,1*	*0,1*	*0,1*
Samlede udgifter (nationalt finansieret)	1.280	45,6	46,9	47,4	47,7	48,1	48,6
P.m.: Nationalt finansieringsbidrag af tiltag finansieret af EU	1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
P.m.: Skønnet konjunkturbidrag i ledighedsrelaterede indkomstoverførsler	-15	-0,5	-0,5	-0,4	-0,3	-0,2	-0,1

Bilagstabel 3
Offentlige indtægter og udgifter

	2023 (niveau, mia. kr.)	2023	2024	2025	2026	2027	2028
P.m.: Engangsforhold på udgiftssiden	5	0,2	0,5	0,3	0,1	0,0	0,0
P.m.: Andre midlertidige forhold i primære udgifter	3	0,1	-0,1	0,0	0,0	-0,1	0,0
Nettoudgifter før indtægtstiltag	1268	45,2	46,2	46,7	47,2	47,6	48,0
Nettoudgiftsindikatoren, årlig vækst i pct.			6,9	4,8	4,8	3,9	3,4
Offentlige saldo				**Pct. af BNP**			
Faktisk saldo	93	3,3	1,9	1,0	0,4	0,3	-0,1
Primær saldo	69	2,5	1,1	0,3	-0,2	-0,3	-0,6
Strukturel saldo		1,1	0,6	0,2	-0,1	-0,2	-0,3
Primær strukturel saldo		0,5	0,0	-0,4	-0,8	-0,8	-0,8
Offentlig gæld				**Pct. af BNP**			
ØMU-gæld	944	33,6	32,8	31,4	32,7	33,9	35,6
Ændring i ØMU-gæld	-26	-0,4	-0,9	-1,3	1,2	1,3	1,7
Bidrag til ændringer i ØMU-gæld:							
Primær saldo		-2,5	-1,1	-0,3	0,2	0,3	0,6
”Snowball-effect”		1,1	-0,6	-0,5	-0,3	-0,2	-0,1
- heraf renteudgifter		*0,7*	*0,7*	*0,7*	*0,8*	*0,7*	*0,8*
- heraf vækst		*-0,8*	*-0,6*	*-0,7*	*-0,3*	*-0,3*	*-0,2*
- heraf inflation		*1,3*	*-0,7*	*-0,5*	*-0,8*	*-0,6*	*-0,6*
Stock-flow justering		0,9	0,8	-0,5	1,4	1,2	1,2
P.m.: Implicit rente af gæld		1,9	2,3	2,3	2,5	2,3	2,3

1) Inkl. udbytter og Nationalbankens overskud.
2) Opgørelsen af de samlede offentlige udgifter og indtægter afviger fra Danmarks Statistiks opgørelse. Danmarks Statistik henfører fx indtægter fra salg af varer og tjenester, der indgår i det offentlige forbrug, til indtægterne, mens det samlede offentlige forbrug indgår på udgiftssiden i tabellen.
3) De samlede overførsler fra EU udgøres af de samlede løbende overførsler og kapitaloverførsler fra EU.
4) Opgjort efter tilbageløb og adfærd. Opgørelsen afviger dermed fra totalen i bilagstabel 4, idet totalen i bilagstabel 4 er opgjort ved den umiddelbare virkning.
5) De afholdte udgifter finansieret af EU-midler udgør de samlede overførsler fra EU fratrukket den andel der bruges på skattetiltag, som led i Danmark genopretningsplan. Det skyldes at lavere skatteindtægter vil fremgå på indtægtssiden og ikke udgiftssiden.

Kilde: *Opdateret 2030-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2028,* august 2024 og egne beregninger.

Bilagstabel 4
Estimeret virkning af diskretionære indtægtstiltag

	Indtægt/Udgift	Engangsforhold	ESA-kode	2023	2024
Tiltag					
Boligskatteaftale	Indtægt	Nej	D.5	0	-0,4
Nedsættelse af elafgift	Indtægt	Nej	D.2	-0,2	0,1
Finansiering af inflationshjælp	Indtægt	Nej	D.2	0,1	-0,1
Kompensation for stigende energipriser[1)]	Indtægt	Nej	D.5	-0,1	0,1
Finansiering af ret til tidlig pension	Indtægt	Nej	D.91	0,1	0
Finansiering af grøn skattereform	Indtægt	Nej	D.2	-0,1	0
Skattefradrag for F&U	Indtægt	Nej	D.2	0,1	0
Øvrigt	Indtægt	Nej		0	0,1
Total				**-0,1**	**-0,2**

1) Kompensation for stigende energipriser indeholder b.la. forhøjelse af beskæftigelsesfradraget og lempelse af elafgiften.

Anm.: De estimerede virkninger er opgjort ved den umiddelbare virkning, og inkluderer således ikke eventuelle provenuvirkninger af tilbageløb og adfærd. Totalen afviger derfor fra virkningen af tiltag på indtægtssiden ekskl. EU-finansieret tiltag i bilagstabel 3, der er opgjort efter bl.a. adfærd og tilbageløb.

Kilde: *Opdateret 2030-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2028,* august 2024 og egne beregninger.

Bilagstabel 5
Gæld og væsentlige balance prognoser og underliggende antagelser (i grundforløbet)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Pct. af BNP								
ØMU-gæld	33,6	32,8	31,4	32,7	33,9	35,6	37,4	38,8
Faktisk saldo	3,3	1,9	1,0	0,4	0,3	-0,1	-0,5	-0,5
Konjunkturbidrag[1)]	1,5	1,4	1,2	1,0	0,6	0,3	0,0	0,0
Engangsforhold[1)]	-0,2	-0,5	-0,3	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre midlertidige forhold[1)]	0,8	0,3	0,0	-0,4	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Strukturel saldo[1)]	1,1	0,6	0,2	-0,1	-0,2	-0,3	-0,5	-0,5
Strukturelle nettorenteindtægter	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,4	0,4	0,3
Strukturel primær saldo	0,5	0,0	-0,4	-0,8	-0,8	-0,8	-0,9	-0,8
Renteudgifter	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,9
Renteindtægter[2)]	1,5	1,5	1,4	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2
Pct.								
Lang rente (årsgennemsnit)	2,7	2,4	2,2	2,3	2,5	2,6	2,7	2,8
Kort rente (årsgennemsnit)	2,9	3,4	2,4	2,1	2,2	2,3	2,4	2,5
P.m.: Implicit rente af gæld	1,9	2,3	2,3	2,5	2,3	2,3	2,4	2,5
Ændring i pct. af BNP								
Stock-flow justering	0,9	0,8	-0,5	1,4	1,2	1,2	1,0	0,9
BNP, årlig ændring i pct.								
Potentielt BNP	3,0	2,1	2,6	1,2	1,3	0,9	1,1	1,4
Realt BNP	2,5	1,9	2,2	1,0	1,0	0,6	0,8	1,4
BNP-deflator	-3,8	2,0	1,7	2,6	2,0	1,9	1,9	2,0
Nominelt BNP	-1,4	4,0	4,0	3,6	3,0	2,6	2,7	3,4

Bilagstabel 5 (fortsat)
Gæld og væsentlige balance prognoser og underliggende antagelser (i grundforløbet)

	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038
Pct. af BNP								
ØMU-gæld	39,4	40,1	40,8	41,6	42,2	43,0	43,7	44,4
Faktisk saldo	-0,6	-0,6	-0,7	-0,8	-0,7	-0,7	-0,8	-0,8
Konjunkturbidrag[1)]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Engangsforhold[1)]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre midlertidige forhold[1)]	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Strukturel saldo[1)]	-0,6	-0,6	-0,7	-0,8	-0,7	-0,7	-0,8	-0,8
Strukturelle nettorenteindtægter	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0
Strukturel primær saldo	-0,8	-0,9	-0,9	-1,0	-0,9	-0,8	-0,9	-0,9
Renteudgifter	1,0	1,1	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3	1,4
Renteindtægter[2)]	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4
Pct.								
Lang rente (årsgennemsnit)	2,9	2,9	3,0	3,1	3,1	3,2	3,2	3,3
Kort rente (årsgennemsnit)	2,6	2,7	2,7	2,7	2,8	2,8	2,8	2,8
P.m.: Implicit rente af gæld	2,7	2,8	2,9	2,9	3,0	3,1	3,2	3,2
Ændring i pct. af BNP								
Stock-flow justering	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2
BNP, årlig ændring i pct.								
Potentielt BNP	1,1	0,9	0,9	0,9	1,3	1,2	1,0	1,1
Realt BNP	1,1	0,9	0,9	0,9	1,3	1,2	1,0	1,1
BNP-deflator	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Nominelt BNP	3,1	2,9	2,9	2,9	3,3	3,2	3,0	3,1

1) Beregningen af den strukturelle saldo foretages ved, at den faktiske offentlige saldo korrigeres for de udsving, der vurderes at følge af konjunkturerne, engangsforhold og en række andre midlertidige forhold.
2) Inkl. udbytter og Nationalbankens overskud.
Kilde: *Opdateret 2030-forløb: Grundlag for udgiftslofter 2028,* august 2024 og egne beregninger.

Bilagstabel 6
Implicitte og betingede forpligtelser, som potentielt kan have stor indvirkning på statens budgetter

	2023
Mia. kr.	
Statsgarantier	397,2
- Heraf til finansiel sektor	*20,0*
- Heraf EU-relaterede (inkl. EIB)	*89,8*

Kilde: *Statsregnskabet for finansåret 2023,* marts 2024 og egne beregninger.

fm.dk